

**ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ЕКОНОМІКИ

Кафедра: фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістра

на тему: «**Управління власними фінансовими ресурсами підприємства (на матеріалах ТОВ «Волочиськ Агро»)**»

Виконав: студент магістратури за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Юзва В.В.

(прізвище та ініціали)

Керівник: кандидатка економічних наук,
доцентка

Самарічева Т. А.

(науковий ступінь, вчене звання,
прізвище та ініціали)

Рецензент: головний бухгалтер ТОВ
«Волочиськ Агро»

Фулей С. І.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Юзва В.В. «Управління власними фінансовими ресурсами підприємства (на матеріалах ТОВ «Волочиськ Агро»)» – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Магістерська робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок. Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, Хмельницький, 2025. 61 с.

У роботі розглянуто теоретичні засади управління власними фінансовими ресурсами підприємства, зокрема їх класифікацію, а також методи управління в сучасних умовах господарювання.

Здійснено аналіз фінансових ресурсів ТОВ «Волочиськ-Агро», оцінено ефективність їх використання та визначено шляхи вдосконалення управлінських механізмів для підвищення фінансової стійкості та конкурентоспроможності підприємства. Особливу увагу приділено оптимізації структури власних фінансових ресурсів, впровадженню інноваційних підходів в управління та формуванню стратегій підвищення ефективності використання фінансів.

Результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення управлінських практик в аграрному секторі та підвищення ефективності фінансового планування в умовах економічної нестабільності.

Ключові слова: управління фінансовими ресурсами, власні фінансові ресурси підприємства, фінансова стійкість, конкурентоспроможність підприємства, аналіз фінансових ресурсів, оптимізація фінансових ресурсів, аграрний сектор, інноваційні підходи в управлінні, фінансове планування, економічна нестабільність.

ABSTRACT

Yuzva V.V. «Management of Own Financial Resources of an Enterprise (Based on the Materials of LLC «Volochnytsk Agro»)» – Qualification Scientific Work as a Manuscript. Master's Thesis for the Degree of Master in the Specialty 072 Finance, Banking, Insurance, and Stock Market. Khmelnytsky University of Management and Law named after Leonid Yuzkov, Khmelnytsky, 2025. 61 pages.

This work examines the theoretical foundations of managing an enterprise's own financial resources, particularly their classification and structure, as well as management methods in modern business conditions.

An analysis of the financial resources of LLC «Volochnytsk Agro» has been conducted, the effectiveness of their use has been assessed, and ways to improve management mechanisms to enhance the financial stability and competitiveness of the enterprise have been identified. Special attention is given to optimizing the structure of own financial resources, implementing innovative management approaches, and developing strategies for increasing the efficiency of financial use.

The results of the research can be used to improve management practices in the agricultural sector and increase the efficiency of financial planning in the context of economic instability.

Key words: financial resource management, own financial resources of an enterprise, financial stability, enterprise competitiveness, financial resource analysis, financial resource optimization, agricultural sector, innovative management approaches, financial planning, economic instability.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ВЛАСНИМИ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	8
1.1. Сутність та класифікація власних фінансових ресурсів підприємства	8
1.2. Методи управління власними фінансовими ресурсами в сучасних умовах господарювання.....	14
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ВЛАСНИМИ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ТОВ «ВОЛОЧИСЬК-АГРО»	21
2.1. Аналіз складу та структури власних фінансових ресурсів підприємства....	21
2.2. Оцінка ефективності управління власними фінансовими ресурсами	27
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВЛАСНИМИ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ТОВ «ВОЛОЧИСЬК-АГРО»	35
3.1. Оптимізація структури власних фінансових ресурсів підприємства	35
3.2. Формування інноваційних стратегій підвищення ефективності управління власними фінансовими ресурсами підприємства	45
ВИСНОВКИ.....	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	56

ВСТУП

Актуальність теми. Управління власними фінансовими ресурсами підприємства є ключовим аспектом забезпечення його фінансової стійкості, конкурентоспроможності та розвитку в сучасних умовах господарювання. Власні фінансові ресурси складають основу для фінансування операційної діяльності, інвестиційних проектів та виконання зобов'язань перед партнерами і державою. У контексті постійних змін ринкового середовища, економічних викликів, зокрема, воєнних дій, підприємства України, включно з ТОВ «Волочиськ-Агро», стикаються з необхідністю адаптації механізмів управління фінансами для досягнення стратегічних цілей.

Особливого значення дослідження управління власними фінансовими ресурсами набуває для підприємств аграрного сектору, які водночас забезпечують продовольчу безпеку країни та є ваговою складовою економіки України. ТОВ «Волочиськ-Агро», як один із представників аграрної галузі, демонструє динамічний розвиток, але потребує вдосконалення механізмів фінансового управління, що є важливим для підвищення ефективності його діяльності.

Аналіз останніх публікацій та досліджень. Управління фінансовими ресурсами підприємства є однією з ключових тем у сучасних дослідженнях, оскільки ефективність використання фінансових ресурсів значною мірою визначає конкурентоспроможність і стійкість підприємств. У наукових працях О. Ареф'євої [1, с. 47], М. Андрієнка [1, с. 47] та О. Кравченка [1, с. 47] аналізуються економічні аспекти механізму управління фінансовим потенціалом підприємства, підкреслюється важливість оптимізації використання ресурсів для підвищення ефективності господарської діяльності. У дослідженнях І. Бержаніра [3, с. 49] та О. Кірдака [3, с. 49] приділено увагу фінансовому забезпеченню відтворення основних засобів підприємств, що є ключовим фактором їх довгострокової стабільності. Т. Бондарук [6, с. 63] та І. Заїчко [6, с. 63] акцентують на діагностиці фінансового стану підприємств,

підходах до управління фінансовими ресурсами й інвестиційною привабливістю. У публікаціях В. Гринчуцького [19, с. 177] та Б. Блацака [19, с. 178] розглядаються теоретичні аспекти формування механізмів нарощування фінансового потенціалу підприємств. Окремо, у роботах М. Крупки [22, с. 165] та М. Рущишина [22, с. 165] аналізуються проблеми управління фінансовими ресурсами в умовах воєнного стану, зокрема, визначаються пріоритетні напрями підвищення ефективності їх використання. Крім того, вітчизняні та зарубіжні дослідження звертають увагу на вплив цифрових технологій на управління фінансами, що стає особливо актуальним в умовах цифрової трансформації. Водночас недостатньо вивчено питання інтеграції цифрових рішень у процес управління фінансовими ресурсами аграрних підприємств, що обумовлює актуальність даної роботи.

Метою магістерської роботи є дослідження теоретичних засад, аналіз практики та розробка рекомендацій щодо вдосконалення управління власними фінансовими ресурсами підприємства на прикладі ТОВ «Волочиськ-Агро».

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

- розкрити сутність та класифікацію власних фінансових ресурсів підприємства;
- дослідити методи управління власними фінансовими ресурсами в сучасних умовах господарювання;
- провести аналіз складу та структури власних фінансових ресурсів підприємства;
- оцінити ефективність управління власними фінансовими ресурсами;
- обґрунтувати напрями оптимізації структури власних фінансових ресурсів підприємства;
- дослідити інноваційні стратегії підвищення ефективності управління власними фінансовими ресурсами підприємства.

Об'єктом дослідження є фінансові відносини у процесі управління власними фінансовими ресурсами підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти управління власними фінансовими ресурсами ТОВ «Волочиськ-Агро».

Методи дослідження. У магістерській роботі використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів, що забезпечують системний підхід до вирішення поставлених завдань. Метод аналізу і синтезу застосовано для дослідження теоретичних основ управління фінансовими ресурсами підприємства та формулювання висновків. Економіко-статистичні методи використано для оцінки складу, структури та ефективності управління фінансовими ресурсами на прикладі ТОВ «Волочиськ-Агро». Методи порівняння дали змогу зіставити різні підходи до фінансового управління та оцінити їх результативність, а методи прогнозування – сформулювати рекомендації щодо вдосконалення управління фінансовими ресурсами та оцінити перспективи їх впровадження.

Практична значущість. Результати дослідження можуть бути використані для підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами підприємств аграрного сектору, зокрема, ТОВ «Волочиськ-Агро», а також для формування рекомендацій щодо фінансового планування та управління у складних економічних умовах.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження були апробовані шляхом участі в VI Міжнародній науково-практичній конференції «Стратегічні напрями соціально-економічного розвитку держави в умовах глобалізації» 16 січня 2025 р., м. Хмельницький та опубліковано тези на тему: «Теоретичні засади управління власними фінансовими ресурсами підприємства».

Структура роботи. Відповідно до мети та завдань дослідження робота складається зі вступу, 3 розділів, 6 підрозділів, висновків, списку використаних джерел із 52 найменувань. Загальний обсяг роботи 61 сторінка.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ВЛАСНИМИ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та класифікація власних фінансових ресурсів підприємства

Власні фінансові ресурси підприємства є ключовим фактором його фінансової стабільності та розвитку. Вони формуються через різноманітні джерела, такі як власний капітал, нерозподілений прибуток, амортизаційні відрахування та інші внутрішні фінансові кошти. Власні фінансові ресурси визначають здатність підприємства до самостійного фінансування своєї діяльності, забезпечення платоспроможності та фінансової стійкості, що особливо важливо в умовах економічної невизначеності. Вони також є основою для реалізації інвестиційних та операційних стратегій підприємства, що дозволяє зберігати та зміцнювати його позиції на ринку. Класифікація власних фінансових ресурсів допомагають ефективно управляти ними та оптимізувати використання для досягнення стратегічних цілей.

Власні фінансові ресурси підприємства становлять основу його фінансового потенціалу. Це грошові кошти, що знаходяться в розпорядженні підприємства та формуються за рахунок власного капіталу, нерозподіленого прибутку, амортизаційних відрахувань і інших джерел, що належать підприємству на правах власності [1, с. 47]. Суть власних фінансових ресурсів полягає у забезпеченні фінансової самостійності підприємства, його здатності виконувати зобов'язання перед кредиторами, інвесторами та контрагентами, а також створювати резерви для майбутнього розвитку [2, с. 5].

Власні фінансові ресурси підприємства відіграють ключову роль у забезпеченні його фінансової стабільності, розвитку та конкурентоспроможності. Науковці трактують їх сутність по-різному,

акцентуючи увагу на джерелах формування, функціях та впливі на діяльність підприємства (табл. 1.1).

Таблиця 1.1. Підходи авторів до визначення сутності власних фінансових ресурсів підприємства*

№ з/п	Автори	Визначення сутності власних фінансових ресурсів	Джерело
1	О. В. Ареф'єва, М. М. Андрієнко	Власні фінансові ресурси – це сукупність фінансових активів, які формуються за рахунок прибутку, амортизаційних відрахувань та капіталу власників підприємства.	[1, с. 48]
2	Л. В. Бражник	Власні фінансові ресурси підприємства визначаються як кошти, що перебувають у його власному розпорядженні для забезпечення операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.	[8, с. 780]
3	Т. Г. Бондарук, І. В. Заїчко	Власні фінансові ресурси – це економічний потенціал, що забезпечує автономність підприємства в прийнятті рішень і його фінансову стійкість.	[7, с. 6]
4	Ю. А. Гайбура	Власні фінансові ресурси є основою фінансової діяльності підприємства, яка забезпечує стабільність його функціонування та розвиток.	[14, с. 15]
5	Л. Л. Гриценко, Л. С. Деркач	Це сукупність власного капіталу, який використовується підприємством для інвестиційної та операційної діяльності.	[18, с. 82]
6	О. В. Пилип'як, О. В. Майор	Власні фінансові ресурси – це кошти, отримані підприємством з внутрішніх джерел, що формуються за рахунок реалізації продукції, амортизації та нерозподіленого прибутку.	[31, с. 90]

*Примітка. Складено автором на основі джерел [1, с. 48; 8, с. 780; 7, с. 6; 14, с. 15; 18, с. 82; 31, с. 90].

Автори О. В. Ареф'єва та М. М. Андрієнко [1, с. 48] визначають власні фінансові ресурси як сукупність фінансових активів, що формуються за рахунок прибутку, амортизаційних відрахувань та капіталу власників підприємства. Це визначення підкреслює важливість як внутрішніх доходів (прибуток, амортизація), так і зовнішніх джерел (вклад капіталу власників) у створенні фінансових ресурсів. Зокрема, Л. В. Бражник [8, с. 780] розглядає власні фінансові ресурси як кошти, що знаходяться в розпорядженні підприємства для забезпечення його основних видів діяльності – операційної,

інвестиційної та фінансової. Це визначення наголошує на важливості ресурсів для всіх аспектів функціонування підприємства.

Дослідники Т. Г. Бондарук та І. В. Заїчко [7, с. 6] підходять до власних фінансових ресурсів як до економічного потенціалу, що забезпечує підприємству автономність у прийнятті рішень та фінансову стійкість. Це визначення акцентує увагу на здатності підприємства самостійно фінансувати свою діяльність без залежності від зовнішніх джерел.

Автор Ю. А. Гайбура [14, с. 15] визначає власні фінансові ресурси як основу фінансової діяльності підприємства, яка забезпечує його стабільність та розвиток. Тут автор фокусується на стабільності та здатності підприємства до сталого розвитку, використовуючи власні фінансові ресурси.

Натомість, Л. Л. Гриценко та Л. С. Деркач [18, с. 82] визначають власні фінансові ресурси як сукупність власного капіталу, що використовується підприємством для інвестиційної та операційної діяльності. Це визначення підкреслює роль власного капіталу у фінансуванні стратегічних цілей підприємства.

Автори О. В. Пилип'як та О. В. Майор [31, с. 90] трактують власні фінансові ресурси як кошти, отримані з внутрішніх джерел, зокрема від реалізації продукції, амортизаційних відрахувань та нерозподіленого прибутку. Тут акцент на конкретних джерелах формування власних фінансових ресурсів.

Усі визначення [1, с. 48; 8, с. 780; 7, с. 6; 14, с. 15; 18, с. 82; 31, с. 90] підкреслюють важливість власних фінансових ресурсів як основи для стабільного функціонування та розвитку підприємства. Вони включають різноманітні джерела фінансування, зокрема прибуток, амортизацію, капітал власників, та кошти від реалізації продукції. Ключовими аспектами є автономність підприємства у фінансуванні своєї діяльності, забезпечення фінансової стійкості та підтримка всіх напрямків діяльності – операційного, інвестиційного та фінансового. Власні фінансові ресурси є необхідним елементом для досягнення сталого розвитку та фінансової незалежності підприємства в умовах сучасної економічної ситуації.

Фінансові ресурси підприємства поділяються на кілька видів за різними критеріями:

1. За джерелами формування:

- власний капітал (статутний, додатковий, резервний);
- нерозподілений прибуток;
- амортизаційні відрахування [3, с. 48].

2. За способом використання:

- поточні (обігові кошти);
- довгострокові (інвестиційні ресурси) [4, с. 682].

3. За ступенем ліквідності:

- високоліквідні активи (грошові кошти, дебіторська заборгованість);
- низьколіквідні активи (основні засоби, нематеріальні активи) [5, с. 24].

Власні фінансові ресурси формуються з різних видів капіталу (табл. 1.2).

Таблиця 1.2. Класифікація власних фінансових ресурсів підприємства*

№ з/п	Вид фінансових ресурсів	Характеристика
1	Власний капітал	Основні кошти підприємства, які формуються за рахунок внесків засновників і накопичених прибутків.
2	Зареєстрований (пайовий) капітал	Кошти, які були внесені засновниками підприємства на етапі його створення.
3	Внески до незареєстрованого статутного капіталу	Внески, які не відображені в офіційному статутному капіталі на момент їх внесення.
4	Капітал у дооцінках	Вартість активів, яка була збільшена внаслідок дооцінки, що відображає їх реальну вартість.
5	Додатковий капітал	Кошти, що надходять у підприємство як додаткове фінансування, не пов'язане з основним капіталом.
6	Емісійний дохід	Прибуток, отриманий від випуску нових акцій чи інших цінних паперів підприємства.
7	Накопичені курсові різниці	Зміни в курсі валют, що впливають на загальний фінансовий результат підприємства.
8	Резервний капітал	Фінансові ресурси, які використовуються для покриття можливих збитків чи непередбачених витрат.
9	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Частина прибутку, яка не була розподілена між акціонерами або використана для інших потреб.
10	Неоплачений капітал	Сума, яка не була внесена власниками в процесі створення підприємства, але вказана у статутному капіталі.
11	Вилучений капітал	Кошти, які були повернуті акціонерам або власникам після ліквідації підприємства.
12	Інші резерви	Інші фінансові ресурси, які підприємство може використовувати для своїх потреб.

*Примітка. Складено автором на основі джерел [31, с. 89]

Класифікація допомагає визначити роль кожного виду ресурсів у забезпеченні операційної діяльності та інвестиційної політики підприємства. Фінансові ресурси підприємства – це сукупність коштів, що використовуються для забезпечення його діяльності та реалізації стратегічних цілей. Власні фінансові ресурси включають як статутний, так і додатковий капітал, накопичені резерви та інші фінансові інструменти, які можуть бути використані для розвитку підприємства або покриття його витрат [14, с. 15]. Класифікація власних фінансових ресурсів є важливим елементом для ефективного управління підприємством, оскільки вона дає змогу виявити джерела фінансування та оптимізувати їх використання. Власний капітал є основним елементом фінансової структури підприємства. Це кошти, що утворюються з внесків засновників, а також накопичених прибутків, які можуть бути використані для подальшого розвитку бізнесу. Власний капітал є основою фінансової стійкості підприємства, оскільки він відображає його незалежність від зовнішніх джерел фінансування.

Зареєстрований (пайовий) капітал – це частина власного капіталу, яка складається з внесків засновників підприємства на етапі його створення. Ці кошти є основною базою для ведення діяльності та визначають частки власників у підприємстві [36, с. 197].

Внески до незареєстрованого статутного капіталу – це кошти, які можуть бути внесені до підприємства без офіційної реєстрації їх у статутному капіталі на момент внесення. Вони можуть бути використані для фінансування проєктів або вирішення поточних фінансових питань.

Капітал у дооцінках та додатковий капітал включають кошти, які можуть надходити внаслідок змін в оцінці активів або через додаткові інвестиції, що надходять від власників або інших джерел фінансування [43, с. 235].

Емісійний дохід є важливим джерелом фінансування, яке виникає через випуск акцій або інших цінних паперів підприємства, що дозволяє залучити додаткові кошти для реалізації інвестиційних проєктів.

Накопичені курсові різниці, резервний капітал, та нерозподілений прибуток допомагають підприємству забезпечити фінансову стійкість і покрити непередбачені витрати, знижуючи ризики банкрутства або нестабільності фінансових результатів [50, с. 159].

Власні фінансові ресурси підприємства є ключовими для його фінансової стабільності та розвитку. Кожен з видів капіталу, чи то зареєстрований, чи то додатковий, має свою специфіку і важливу роль у загальній фінансовій структурі підприємства. Формування правильної структури власних фінансових ресурсів дозволяє оптимізувати використання коштів, знижуючи залежність від зовнішніх джерел фінансування та збільшуючи здатність до адаптації в умовах економічної нестабільності. Ретельне управління фінансовими ресурсами допомагає підприємству забезпечити фінансову незалежність і стійкість на довгострокову перспективу. Правильне управління структурою власних фінансових ресурсів сприяє підвищенню фінансової стійкості підприємства, забезпечуючи баланс між довгостроковими та короткостроковими фінансовими потребами [43, с. 234].

Отже, власні фінансові ресурси підприємства є основою для забезпечення його стабільної роботи та розвитку. Їх класифікація за різними ознаками – джерелами формування, способом використання та ступенем ліквідності – дозволяє підприємствам систематизувати свої фінансові активи та оптимізувати їх використання в залежності від поточних потреб. Структура власних фінансових ресурсів, що включає власний капітал, нерозподілений прибуток, амортизаційні відрахування та інші фінансові інструменти, забезпечує підприємству можливість фінансувати свою діяльність незалежно від зовнішніх запозичень. Врахування різних видів фінансових ресурсів дозволяє підприємствам зберігати фінансову автономію, підвищувати стійкість до ризиків і забезпечувати своєчасне досягнення стратегічних цілей.

1.2. Методи управління власними фінансовими ресурсами в сучасних умовах господарювання

Управління фінансовими ресурсами є однією з ключових складових успішної діяльності підприємств у сучасних умовах господарювання. Ефективне використання власних фінансів дозволяє забезпечити стабільність фінансової діяльності, підтримати конкурентоспроможність підприємства та створити передумови для його розвитку. В умовах економічної нестабільності, змінюваних регуляційних вимог і впровадження нових технологій управління фінансовими ресурсами набуває особливої важливості. Це вимагає від підприємств застосування сучасних методів фінансового управління, що дозволяють не тільки зберігати, але й ефективно використовувати наявні ресурси для досягнення стратегічних цілей. Управління власними фінансовими ресурсами підприємства передбачає використання різноманітних методів, які дозволяють оптимізувати структуру капіталу, покращити ліквідність, досягти максимального ефекту від інвестиційних та операційних діяльностей. Основними етапами цього процесу є [39, с. 67]:

- Планування та прогнозування – розробка фінансових планів на коротко- та довгострокову перспективу, що базуються на ретельному аналізі фінансових потоків та економічної ситуації на ринку.
- Контроль і аудит – моніторинг ефективності використання фінансових ресурсів та своєчасне коригування управлінських рішень.
- Ризик-менеджмент – оцінка і зменшення фінансових ризиків, пов'язаних з можливими змінами на ринках і в економіці.
- Інвестування та капіталізація – стратегічне розміщення фінансових ресурсів для забезпечення росту підприємства.

Управління власними фінансовими ресурсами підприємства є важливим елементом для забезпечення його стабільного функціонування, особливо в умовах сучасної економічної нестабільності та змін. Власні фінансові ресурси формуються за допомогою кількох категорій капіталу, кожна з яких має своє

значення для забезпечення життєдіяльності підприємства. Серед них найважливішими є зареєстрований капітал, додатковий капітал, резерви та нерозподілений прибуток, які використовуються для підтримки фінансової стійкості та розвитку підприємства. Управління власними фінансовими ресурсами підприємства є ключовим фактором його успішного функціонування. Усі зазначені категорії капіталу мають важливе значення для фінансової стабільності та гнучкості підприємства в умовах змін. Дослідження показує, що ефективне використання цих ресурсів дозволяє знижувати ризики та забезпечувати сталий розвиток підприємства навіть в умовах економічної невизначеності [3, с. 49]. Залежно від ситуації та потреб підприємства, для управління фінансовими ресурсами застосовуються різні методи:

- Метод бюджетування – один з основних методів, що дозволяє планувати та контролювати доходи і витрати підприємства. Бюджетування здійснюється на основі прогнози доходів і витрат підприємства на певний період.

- Метод фінансового аналізу – спрямований на оцінку фінансового стану підприємства, його ліквідності, платоспроможності та рентабельності. Включає в себе аналіз бухгалтерських звітів, фінансових показників та відхилень від прогнозів.

- Метод оптимізації структури капіталу – зосереджений на пошуку оптимального поєднання власних і позикових фінансових ресурсів для досягнення максимального фінансового результату при мінімальних витратах.

- Метод диверсифікації – використовується для зменшення фінансових ризиків, пов'язаних із залежністю від одного виду діяльності чи ринку. Це може включати інвестування в різні види активів чи ринки.

- Метод зниженої вартості капіталу – метод, який полягає в пошуку способів зниження вартості залучення фінансових ресурсів, таких як використання оптимальних кредитних умов чи акціонування.

- Цифрові технології в управлінні фінансами – використання програмного забезпечення для фінансового управління, автоматизація

фінансових процесів та застосування блокчейн-технологій для забезпечення прозорості та безпеки фінансових транзакцій [42, с. 12].

В управлінні фінансовими ресурсами підприємства необхідно ефективно використовувати доступні фінансові інструменти для досягнення цілей організації. На сучасному етапі розвитку економіки України підприємства зіштовхуються з низкою проблем, таких як нестабільність ринку, дефіцит фінансів та необхідність швидкої адаптації до змін. Враховуючи ці фактори, управління власними фінансовими ресурсами є важливим елементом стратегії розвитку підприємств (табл. 1.3).

Таблиця 1.3. Основні методи управління власними фінансовими ресурсами на вітчизняних підприємствах*

№ з/п	Метод управління	Опис методу	Особливості застосування
1	Бюджетування	Метод, що полягає в розробці і затвердженні фінансових планів для забезпечення досягнення фінансових цілей підприємства.	Використовується для прогнозування грошових потоків та контролю витрат.
2	Кошторисне планування	Метод, за якого складається кошторис для визначення потреб підприємства в фінансових ресурсах.	Застосовується для планування витрат на конкретні статті в рамках проектів або операцій.
3	Контроль фінансових потоків	Охоплює методи моніторингу та коригування руху коштів для оптимізації грошових потоків.	Акцент на своєчасному реагуванні на зміни в ринкових умовах.
4	Ліквідне планування	Стратегії управління ліквідністю для забезпечення здатності підприємства покривати поточні зобов'язання.	Застосовується для визначення потреби в короткострокових фінансах.
5	Управління фінансовими ризиками	Процес визначення, оцінки та мінімізації фінансових ризиків через хеджування, страхування, диверсифікацію.	Використовується для захисту від валютних, процентних та інших фінансових ризиків.
6	Фінансова звітність та аудит	Постійне відстеження та перевірка фінансових даних для забезпечення прозорості фінансової діяльності.	Використовується для перевірки достовірності фінансових результатів.

*Примітка. Складено автором на основі джерел [36, с. 197]

Методи управління фінансовими ресурсами дозволяють підприємствам не лише правильно розподіляти кошти, а й забезпечити оптимальне

використання цих ресурсів для досягнення фінансової стабільності та прибутковості.

Бюджетування – це базовий метод, який передбачає планування фінансів на певний період. Бюджет дозволяє підприємству визначити фінансові потреби та сформулювати обґрунтовані цілі для досягнення бажаних результатів [36, с. 197].

Кошторисне планування є більш деталізованим методом і сприяє точному визначенню витрат для виконання окремих завдань чи проектів підприємства. Цей метод допомагає уникнути надмірних витрат і забезпечити ефективне використання фінансових ресурсів.

Контроль фінансових потоків допомагає підприємствам утримувати фінансову стабільність, своєчасно виявляючи будь-які проблеми з ліквідністю або фінансовими зобов'язаннями. Це важливо для запобігання дефіциту коштів і непередбачених витрат [29, с. 18].

Ліквідне планування гарантує, що підприємство має достатньо коштів для своєчасного виконання поточних зобов'язань. Це допомагає уникнути фінансових криз і забезпечує стабільність на короткостроковому етапі.

Управління фінансовими ризиками є критично важливим для зменшення можливих фінансових втрат через ринкові коливання або невизначеність у бізнес-середовищі. Оцінка і мінімізація ризиків забезпечують стійкість підприємства в умовах нестабільності.

Фінансова звітність та аудит є важливою частиною управління фінансами, що забезпечує прозорість і достовірність фінансової інформації для всіх зацікавлених сторін. Аудит дозволяє виявити помилки або зловживання, а також сприяє покращенню фінансового контролю [7, с. 4].

Правильне управління фінансовими ресурсами є необхідною умовою для забезпечення конкурентоспроможності та стабільного розвитку вітчизняних підприємств. Кожен з методів має свої переваги, які можуть бути використані в залежності від специфіки та потреб конкретного підприємства. Важливим є комбінування цих методів для створення цілісної фінансової стратегії, яка

забезпечить не тільки фінансову стабільність, а й здатність адаптуватися до змін зовнішнього середовища [34, с. 203].

У сучасних умовах господарювання цифровізація відіграє важливу роль в управлінні фінансовими ресурсами. Застосування технологій, таких як штучний інтелект (ШІ), великі дані, аналітика та автоматизація процесів, дозволяє значно підвищити ефективність фінансового управління. Наприклад, програмне забезпечення для управління бюджетами дає змогу підприємствам більш точно планувати свої витрати, а автоматизовані системи управління грошовими потоками дозволяють швидко реагувати на зміни в ринкових умовах [28].

Економічна нестабільність, зокрема в умовах глобальних криз, вимагає від підприємств гнучкості у фінансовому управлінні. У таких умовах важливо зберігати платоспроможність і забезпечувати можливості для оперативного коригування стратегії розвитку. Одним з важливих методів є управління ліквідністю та запобігання виникненню фінансових труднощів через використання резервних фінансових ресурсів і диверсифікацію джерел доходу.

Управління фінансовими ресурсами на підприємствах є одним із ключових аспектів забезпечення їх стабільної діяльності та розвитку. В умовах війни в Україні управління фінансами набуває особливого значення, оскільки підприємства стикаються з новими викликами: нестабільністю ринкової економіки, підвищеними ризиками, інфляцією та зменшенням попиту на продукцію. В умовах війни ефективне управління фінансовими ресурсами стає необхідною умовою для виживання та адаптації підприємств до нових реалій.

Підприємства в Україні переживають серйозні економічні труднощі через руйнування інфраструктури, зменшення внутрішнього споживчого попиту, обмеження в доступі до міжнародних ринків, нестабільність валютних курсів та високий рівень невизначеності. У таких умовах управління власними фінансовими ресурсами вимагає особливої гнучкості та здатності швидко реагувати на зміни [37, с. 127].

Одним із найбільших викликів є підтримка ліквідності підприємства, оскільки зниження оборотних коштів може призвести до неспроможності

виконувати зобов'язання перед постачальниками та працівниками. Водночас, низький рівень споживчого попиту створює проблему щодо збереження доходів та забезпечення рентабельності підприємства.

Управління фінансовими ресурсами підприємства в умовах війни потребує впровадження нових підходів до планування, контролю і фінансової звітності. Одним із основних методів є бюджетування в умовах невизначеності. Бюджет допомагає підприємствам заздалегідь прогнозувати витрати, що виникають у зв'язку з надзвичайними ситуаціями, такими як перебої з постачанням або збільшення витрат на безпеку. Однак планування стає важким через часті зміни умов [16, с. 177].

Управління ризиками є ще одним важливим аспектом в умовах війни. Фінансові ризики, включаючи коливання валютних курсів, зміни в податковій політиці та втрати через фізичні ушкодження підприємств, значно зростають. У відповідь на ці виклики підприємства активно використовують інструменти хеджування та страхування, щоб знизити потенційні фінансові втрати.

Оптимізація витрат також є важливим методом в умовах економічної нестабільності. Це включає перегляд витрат на продукцію, зниження адміністративних витрат, скорочення затрат на персонал або зміну постачальників для зниження собівартості продукції. Водночас підприємства повинні зберігати фінансову гнучкість, щоб у разі потреби мати можливість швидко залучати додаткові ресурси. Підприємства, які намагаються зберегти свою конкурентоспроможність, повинні також звертати увагу на інвестиційну діяльність. В умовах війни багато підприємств змушені скорочувати інвестиції в нові проекти або модернізацію виробництва, однак важливо розглядати можливість залучення інвестицій для підтримки існуючих активів та розвитку ключових напрямків діяльності. Використання державних програм підтримки або фінансування через міжнародні організації може стати альтернативним джерелом капіталу для підприємств, які зазнали збитків [29, с. 18].

Сучасні цифрові технології відіграють важливу роль у забезпеченні фінансової стійкості підприємств під час війни. Використання фінансових

платформ для автоматизації бухгалтерії, прогнозування грошових потоків, а також для збору і аналізу даних про ринкову ситуацію допомагає підприємствам швидко реагувати на зміни в зовнішньому середовищі. Цифровізація дозволяє скоротити витрати на управління фінансами і підвищити ефективність прийняття рішень [35, с. 234].

Управління власними фінансовими ресурсами на вітчизняних підприємствах під час війни є складним і багатограним процесом. Підприємства повинні бути готові до швидких змін в умовах економічної нестабільності, тому важливо використовувати інноваційні методи управління, орієнтуючись на ризик-менеджмент, ефективну оптимізацію витрат та активну цифровізацію. Збереження ліквідності та фінансової стійкості в умовах війни вимагає від підприємств значних зусиль і гнучкості у прийнятті управлінських рішень. Водночас, впровадження ефективних методів управління фінансами дозволяє мінімізувати негативний вплив війни на діяльність підприємств і забезпечити їхнє виживання та подальший розвиток [33, с. 18].

У майбутньому важливу роль у фінансовому управлінні відіграватимуть методи, пов'язані з інтеграцією технологій та підвищенням ефективності використання ресурсів. Наприклад, розвиток штучного інтелекту в фінансовому секторі дозволить підприємствам застосовувати прогнози для прийняття більш обґрунтованих управлінських рішень, а також знижувати фінансові ризики через автоматизовану оцінку потенційних загроз [47, с. 63].

Отже, управління власними фінансовими ресурсами є основою для забезпечення стабільності та розвитку підприємств в умовах сучасного господарювання. Для досягнення ефективності необхідно використовувати комплекс методів, що базуються на фінансовому аналізі, плануванні, оптимізації структури капіталу та використанні цифрових технологій. В умовах нестабільної економіки особлива увага повинна приділятися методам, які дозволяють знизити фінансові ризики та підвищити оперативність прийняття рішень. Розвиток новітніх технологій відкриває нові можливості для підвищення ефективності фінансового управління на всіх рівнях підприємства.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ВЛАСНИМИ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ТОВ «ВОЛОЧИСЬК-АГРО»

2.1. Аналіз складу та структури власних фінансових ресурсів підприємства

Проаналізуємо фінансові ресурси, які є ключовим елементом забезпечення стійкості та розвитку ТОВ «Волочиськ-Агро», використовуючи фінансову звітність підприємства [26; 27]. Їх структура і динаміка дозволяють оцінити здатність підприємства ефективно управляти фінансами, виконувати зобов'язання перед контрагентами, а також інвестувати у власний розвиток (табл. 2.1).

Таблиця 2.1. Склад фінансових ресурсів ТОВ «Волочиськ-Агро» за 2019-2023

№ з/п	Показники	2019	2020	2021	2022	2023	Відхилення 2023 до 2019	
							тис. грн	%
1	Власний капітал	1610634	1664209	2240735	2172929	2198101	+587467	+36,47
2	Довгострокові зобов'язання	531282	524728	508039	614856	638653	+107371	+20,21
3	Поточні зобов'язання	495740	529494	501216	501552	1146605	+650865	+131,29
4	Загальна сума пасивів	2637656	2718431	3249990	3289337	3983359	+1345703	+51,02
5	Короткострокова кредиторська заборгованість	65581	141921	33171	192436	268552	+202971	+309,50
6	Нерозподілений прибуток	1421541	1525899	2141738	2158260	2236406	+814865	+57,32

рр. (тис. грн)*

*Примітка. Складено автором на основі джерел [26; 27]

За 2019-2023 рр. спостерігається стабільне зростання основних складових фінансових ресурсів ТОВ «Волочиськ-Агро». Зокрема, власний капітал збільшився на 36,47% або на 587467 тис. грн, що свідчить про ефективну політику управління внутрішніми фінансовими джерелами ТОВ «Волочиськ-

Агро». Значне зростання відбулося також у поточних зобов'язаннях – на 131,29% або на 650865 тис. грн, що пов'язане з розширенням операційної діяльності та залученням короткострокових кредитів ТОВ «Волочиськ-Агро» за 2019-2023 рр. Зростання нерозподіленого прибутку ТОВ «Волочиськ-Агро» за 2019-2023 рр. на 57,32% або на 814865 тис. грн вказує на ефективну діяльність підприємства та можливості реінвестування коштів у подальший розвиток. Короткострокова кредиторська заборгованість ТОВ «Волочиськ-Агро» за 2019-2023 рр. зросла у 4 рази (на 309,50%), що потребує додаткового аналізу для визначення впливу на ліквідність підприємства. Загальна сума пасивів ТОВ «Волочиськ-Агро» за 2019-2023 рр. зросла на 51,02% або на 1345703 тис. грн, що вказує на суттєве збільшення фінансових можливостей підприємства. У період 2019-2023 рр. ТОВ «Волочиськ-Агро» продемонструвало динамічне зростання фінансових ресурсів, що свідчить про стабільну фінансову позицію підприємства та його здатність залучати й ефективно використовувати як власні, так і позикові кошти. Однак значне зростання поточних зобов'язань і кредиторської заборгованості ТОВ «Волочиськ-Агро» за 2019-2023 рр. свідчить про підвищення фінансових ризиків, що потребує додаткового моніторингу.

У ТОВ «Волочиськ-Агро» структура власного капіталу зазнала змін у період 2021-2023 рр., що обумовлено переоцінкою активів, змінами нерозподіленого прибутку та додаткового капіталу (табл. 2.2).

Зареєстрований (пайовий) капітал ТОВ «Волочиськ-Агро» залишався стабільним на рівні 11527 тис. грн до 2021 року, після чого різко зменшився до 36 тис. грн у 2022 році і залишився на цьому рівні у 2023 році. Значне скорочення зареєстрованого капіталу пов'язане з перереєстрацією, змінами в статуті або фінансовими труднощами компанії.

Капітал у дооцінках ТОВ «Волочиськ-Агро» зменшився з 267203 тис. грн у 2019 році до 186296 тис. грн у 2023 році. Найнижчий рівень був зафіксований у 2021 році (177107 тис. грн), після чого показник трохи зріс у 2022 році. Зменшення капіталу у дооцінках свідчить про переоцінку активів у бік зменшення їх вартості, можливу втрату майна або економічні зміни.

Таблиця 2.2. Складові власного капіталу ТОВ «Волочиськ-Агро» за 2019-2023 рр. (тис. грн)*

№ з/п	Показники	2019	2020	2021	2022	2023	Відхилення 2023 до 2019	
							тис. грн	%
1	Зареєстрований (пайовий) капітал	11527	11527	11527	36	36	-11491	-99,69
2	Капітал у дооцінках	267203	216420	177107	239270	186296	-80907	-30,28
3	Додатковий капітал	-93809	-93809	-93809	-228809	-228809	-135000	143,91
4	Резервний капітал	4172	4172	4172	4172	4172	0	0,00
5	Нерозподілений прибуток (збиток)	1421541	1525899	2141738	2158260	2236406	814865	57,32
6	Усього власного капіталу	1610634	1664209	2240735	2172929	2198101	587467	36,47

*Примітка. Складено автором на основі джерел [26; 27]

Додатковий капітал у 2019–2021 рр. залишався стабільним на рівні -93809 тис. грн, але у 2022 році значно знизився до -228,809 тис. грн і залишився на цьому рівні у 2023 році. Значне зростання дефіциту у додатковому капіталі свідчить про збитки, відображені через статті, що впливають на додатковий капітал, або операції, пов'язані з капітальними витратами.

Резервний капітал залишався стабільним протягом аналізованого періоду на рівні 4172 тис. грн. Відсутність змін вказує на те, що компанія не використовувала резервний капітал або не поповнювала його.

Стабільне зростання нерозподіленого прибутку ТОВ «Волочиськ-Агро» з 1421541 тис. грн у 2019 році до 2236406 тис. грн у 2023 році. Значне зростання нерозподіленого прибутку свідчить про прибутковість діяльності компанії протягом аналізованого періоду, попри інші зміни в капіталі.

Загальний рівень власного капіталу ТОВ «Волочиськ-Агро» зріс з 1610634 тис. грн у 2019 році до 2198101 тис. грн у 2023 році, досягнувши піку в 2021 році (2240735 тис. грн). Основним фактором зростання є збільшення нерозподіленого прибутку, який компенсував втрати у капіталі у дооцінках та додатковому капіталі.

Зниження зареєстрованого капіталу значно вплинуло на структуру власного капіталу. Негативна динаміка капіталу у дооцінках і додаткового капіталу свідчить про суттєві фінансові виклики. Нерозподілений прибуток залишався основним джерелом зростання власного капіталу, що забезпечує його загальний приріст на 36,47%. Резервний капітал не відіграє значної ролі у зміні структури, що вказує на стабільність його використання.

Структура власного капіталу ТОВ «Волочиськ-Агро» за 2019-2023 рр. наведена на рис. 2.1.

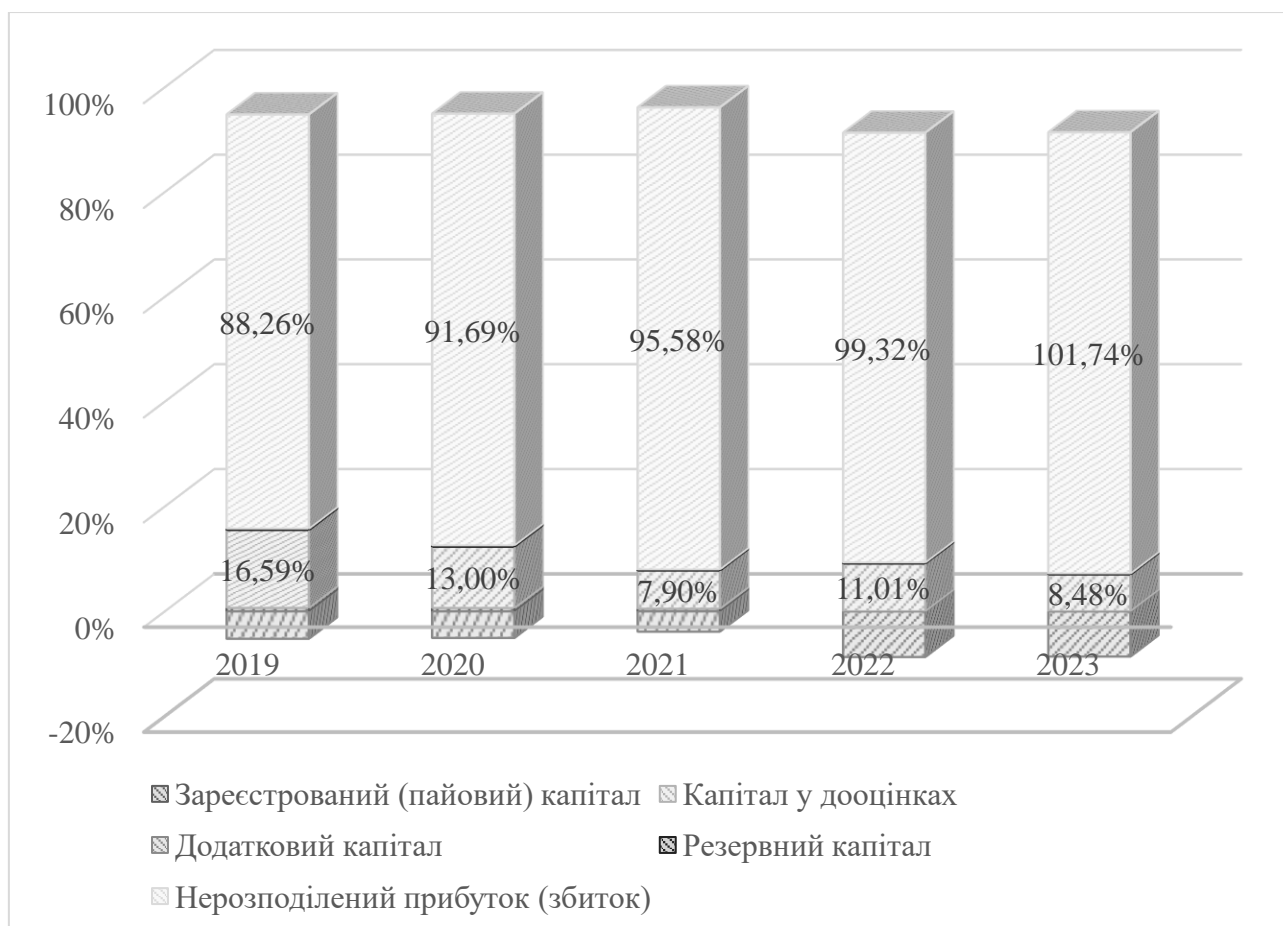

Рис. 2.1. Структура власного капіталу ТОВ «Волочиськ-Агро»

за 2019-2023 рр. (%)*

*Примітка. Побудовано автором на основі джерел [26; 27]

Структура власного капіталу підприємства зазнала значних змін протягом 2019-2023 рр., що відображає трансформації у співвідношенні його компонентів. Питома вага зареєстрованого капіталу знизилася з 0,72% у 2019 році до 0,00% у 2022 і 2023 роках. Скорочення номінальної величини зареєстрованого капіталу (з 11527 тис. грн до 36 тис. грн у 2022 році) призвело до майже повного зникнення його ролі в структурі власного капіталу. Зареєстрований капітал більше не є суттєвим елементом структури власного капіталу.

Зменшення частки капіталу у дооцінках з 16,59% у 2019 році до 8,48% у 2023 році. Найнижчий показник зафіксовано у 2021 році (7,90%). Скорочення абсолютного розміру капіталу у дооцінках (на 30,28% за 2019-2023 рр.) у порівнянні з більш стрімким зростанням нерозподіленого прибутку. Значення цього елемента в структурі капіталу поступово знижується.

Питома вага додаткового капіталу залишалася негативною протягом усього періоду, збільшившись у абсолютному вираженні (з -5,82% у 2019 році до -10,41% у 2023 році). Це зумовлено зростанням негативного значення додаткового капіталу, що свідчить про проблеми в управлінні цим ресурсом. Збільшення негативного впливу на структуру власного капіталу.

Частка резервного капіталу залишалася стабільною на рівні 0,26% у 2019 році та 0,19% у 2021–2023 роках. Відсутність змін у номінальній величині резервного капіталу. Резервний капітал залишається незначним і не впливає на загальну структуру власного капіталу.

Зростання частки нерозподіленого прибутку з 88,26% у 2019 році до 101,74% у 2023 році. У 2022–2023 роках частка перевищила 100%, що свідчить про те, що нерозподілений прибуток компенсував дефіцит інших елементів капіталу. Значне зростання абсолютного значення нерозподіленого прибутку

(на 57,32% за 2019-2023 рр.). Нерозподілений прибуток стає ключовим джерелом формування власного капіталу.

Зменшення ролі зареєстрованого капіталу до нуля свідчить про кардинальні зміни в структурі капіталу підприємства. Зниження частки капіталу у дооцінках вказує на переоцінку активів або зменшення їх вартості. Негативний вплив додаткового капіталу свідчить про необхідність його оптимізації. Нерозподілений прибуток став основним джерелом власного капіталу, зростаючи як у абсолютному, так і у відносному вираженні.

Управління власними фінансовими ресурсами є ключовим аспектом діяльності будь-якого підприємства, оскільки ефективне їх використання визначає здатність компанії досягати своїх стратегічних цілей, забезпечувати стабільний фінансовий стан та забезпечувати розвиток в умовах змінного економічного середовища. ТОВ «Волочиськ-Агро» є агропромисловим підприємством, для якого правильне управління фінансами відіграє критичну роль у підтримці конкурентоспроможності та стійкості на ринку.

Основним джерелом фінансування для ТОВ «Волочиськ-Агро» є власні кошти, що включають власний капітал підприємства та амортизаційні відрахування. Частину фінансування становлять позикові кошти, отримані через кредитування та інші фінансові інструменти. Основні фінансові ресурси підприємства спрямовуються на операційні потреби, такі як закупівля сировини, оплату праці, підтримку виробничого процесу, а також на інвестиційні проекти та оновлення основних фондів.

Отже, ТОВ «Волочиськ-Агро» активно використовує власні фінансові ресурси для покриття операційних витрат і фінансування інвестиційних проектів. Управління фінансами на підприємстві включає ретельне планування, контроль за витратами та оцінку рентабельності, що дозволяє досягати високої фінансової стабільності. Політичні та економічні фактори суттєво впливають на фінансові рішення підприємства, зокрема на залучення позикових коштів та планування витрат. Для підвищення ефективності використання фінансових

ресурсів ТОВ «Волочиськ-Агро» необхідно продовжувати оптимізацію внутрішніх процесів і адаптуватися до змін в зовнішньому середовищі.

2.2. Оцінка ефективності управління власними фінансовими ресурсами

Оцінка ефективності управління власними фінансовими ресурсами є важливим етапом фінансового аналізу будь-якої компанії, оскільки дозволяє визначити, наскільки раціонально використовуються наявні активи для досягнення прибутку та підтримки фінансової стабільності. ТОВ «Волочиськ-Агро» є агропромисловим підприємством, діяльність якого залежить від ефективного управління фінансовими ресурсами для забезпечення стабільного розвитку та конкурентоспроможності на ринку. Аналіз фінансових показників рентабельності, ліквідності та фінансової стійкості допомагає виявити сильні та слабкі сторони фінансової стратегії підприємства за період 2019-2023 років (табл. 2.3).

Рентабельність активів (ROA) має нестабільний характер. У 2021 році спостерігається різке зростання (+17,74%) через значний чистий прибуток, однак у 2022–2023 роках рівень рентабельності впав до низьких значень. Порівняно з 2019 роком показник зріс лише на +1,74%, що свідчить про обмежене покращення в управлінні активами.

Рентабельність власного капіталу (ROE) зросла на +25,74% у 2021 році, що було обумовлене тимчасовими позитивними факторами. Однак падіння у 2022–2023 роках свідчить про труднощі у забезпеченні високої прибутковості для акціонерів. У 2023 році показник зріс на +2,97% відносно 2019 року.

Високий рівень поточної ліквідності у 2021 році (4,07) свідчить про здатність підприємства покривати свої зобов'язання. У 2023 році показник

знизився до 2,22, що вказує на погіршення фінансового стану, але все ще є в межах допустимого.

Швидка ліквідність покращення на +0,47 пункту у 2023 році порівняно з 2019 роком відображає більш ефективне управління оборотними активами, зокрема запасами.

Таблиця 2.3. Ефективність використання власних фінансових ресурсів ТОВ «Волочиськ-Агро» за 2019-2023 рр.*

Показники	Формула	2019	2020	2021	2022	2023	Відхилення 2023 до 2019
Рентабельність							
Рентабельність активів (ROA), %	(Чистий прибуток / Сума активів) * 100%	-1,12	2,14	17,74	-0,34	0,62	+1,74
Рентабельність власного капіталу (ROE), %	(Чистий прибуток / Власний капітал) * 100%	-1,84	3,5	25,74	-0,51	1,13	+2,97
Ліквідність							
Поточна ліквідність	Оборотні активи / Поточні зобов'язання	2,48	2,68	4,07	3,83	2,22	-0,26
Швидка ліквідність	(Оборотні активи - Запаси) / Поточні зобов'язання	1,21	1,18	2,53	2,25	1,68	+0,47
Коефіцієнт дебіторської заборгованості	Дебіторська заборгованість / Чистий дохід від реалізації	0,47	0,58	0,48	0,36	0,17	-0,30
Фінансова стійкість							
Коефіцієнт автономії	Власний капітал / Сума активів	0,61	0,63	0,69	0,66	0,55	-0,06
Коефіцієнт фінансової незалежності (довгострокова)	Довгострокові зобов'язання / Власний капітал	0,33	0,31	0,22	0,29	0,29	-0,04
Коефіцієнт фінансового левериджу	Сума активів / Власний капітал	1,65	1,6	1,45	1,51	1,81	+0,16

*Примітка. Складено автором на основі джерел [26; 27]

Зниження коефіцієнта дебіторської заборгованості з 0,47 у 2019 році до 0,17 у 2023 році вказує на покращення управління дебіторською заборгованістю, що є позитивним фактором для фінансової стійкості.

Коефіцієнт автономії зменшився з 0,61 у 2019 році до 0,55 у 2023 році, що свідчить про деяке зменшення частки власного капіталу в структурі активів, що може знижувати довіру інвесторів.

Невелике зниження коефіцієнта фінансової незалежності на -0,04 пункту вказує на стабільність у співвідношенні довгострокових зобов'язань до власного капіталу.

Коефіцієнт фінансового левериджу зріс з 1,65 у 2019 році до 1,81 у 2023 році, що свідчить про більшу залежність підприємства від позикових коштів, що потенційно може збільшувати ризик фінансової нестабільності.

Ефективність використання власних фінансових ресурсів ТОВ «Волочиськ-Агро» покращилась за показниками рентабельності (ROA та ROE) порівняно з 2019 роком, однак позитивний тренд є нестабільним. Ліквідність підприємства залишається достатньою, незважаючи на зниження у 2023 році. Зниження коефіцієнта автономії свідчить про необхідність оптимізації структури фінансування. Управління дебіторською заборгованістю значно покращилось, що є позитивним сигналом. Підприємству слід приділити увагу зменшенню залежності від позикових коштів та забезпеченню стабільного рівня рентабельності. Загалом, ТОВ «Волочиськ-Агро» демонструє певні проблеми в управлінні фінансовими ресурсами, зокрема в аспектах ліквідності та фінансової стійкості, але є й позитивні тенденції у зменшенні дебіторської заборгованості та деякому зростанні рентабельності активів.

В умовах постійно змінного ринкового середовища та політичних умов важливо враховувати ці фактори для ефективного управління фінансовими ресурсами, зокрема доступу до фінансових інструментів, витрат на виробництво, експортної політики тощо (табл. 2.4).

У 2019 році політична ситуація в Україні була нестабільною через триваючий військовий конфлікт на сході країни, що мало суттєвий вплив на

економічну ситуацію, зокрема на фінансові ресурси підприємств. Нестабільність політичної ситуації впливала на цінову політику, що, в свою чергу, призводило до труднощів у плануванні і прогнозуванні бізнес-процесів. Також обмежувався доступ до міжнародних ринків через санкції та політичні ризики. У 2020 році політична ситуація в Україні дещо покращилася, що сприяло стабільності та збільшенню іноземних інвестицій в агропромисловий сектор. Водночас ще залишалися певні ризики, пов'язані з зовнішньою політичною ситуацією, але загалом економічна ситуація стабілізувалася, що позитивно вплинуло на фінансові ресурси підприємства.

Таблиця 2.4. Вплив зовнішніх факторів на управління фінансовими ресурсами ТОВ «Волочиськ-Агро» за 2019-2023 рр.*

№ з/п	Зовнішні фактори	2019	2020	2021	2022	2023
1	Політичні зміни	Нестабільність в Україні через військовий конфлікт, вплив на цінову політику та доступ до міжнародних ринків.	Поліпшення політичної стабільності, що сприяло збільшенню іноземних інвестицій у агропромисловий сектор.	Нестабільність в Україні через військовий конфлікт, вплив на цінову політику та доступ до міжнародних ринків.	Поліпшення політичної стабільності, що сприяло збільшенню іноземних інвестицій у агропромисловий сектор.	Збереження військових загроз, зниження доступу до фінансування та високі ризики для інвесторів.
2	Економічні умови	Гіперінфляція, висока процентна ставка за кредитами, обмежений доступ до фінансових ресурсів.	Зниження інфляції, зниження ставок за кредитами, поліпшення доступу до фінансових ресурсів.	Гіперінфляція, висока процентна ставка за кредитами, обмежений доступ до фінансових ресурсів.	Зниження інфляції, зниження ставок за кредитами, поліпшення доступу до фінансових ресурсів.	Збереження високих процентних ставок, обмежений доступ до фінансування.
3	Валютні ризики	Висока волатильність валютного курсу (гривня-долар).	Збереження нестабільності курсу гривні, але зниження частки експорту в валюті.	Висока волатильність валютного курсу (гривня-долар).	Збереження нестабільності курсу гривні, але зниження частки експорту в валюті.	Високий рівень ризику від коливань курсу валют, обмеження доступу до міжнародних ринків.
4	Глобальні	Зростання	Посилення	Зростання	Посилення	Збереження

	тренди	попиту на екологічно чисту продукцію, органічні продукти.	вимог до екологічних стандартів і сертифікації продукції.	попиту на екологічно чисту продукцію, органічні продукти.	вимог до екологічних стандартів і сертифікації продукції.	вимог до екологічності, зростання попиту на продукти з високими стандартами якості.
--	--------	---	---	---	---	---

*Примітка. Складено автором на основі джерел [26; 27]

У 2019 р. в Україні спостерігалася гіперінфляція, а також високі процентні ставки за кредитами. Це створювало серйозні проблеми для підприємств у плануванні фінансових ресурсів та залученні позик. Крім того, обмежений доступ до фінансування ускладнював розвиток бізнесу, особливо в умовах економічної нестабільності. У 2020 році знизилася інфляція, а також ставки за кредитами, що покращило умови для фінансування. Зниження ставок та поліпшення доступу до фінансових ресурсів дозволило підприємствам мати більшу фінансову гнучкість та можливість інвестувати у розвиток, зокрема в агропромисловий сектор. У 2019 році спостерігалася висока волатильність валютного курсу (гривня-долар), що створювало значні валютні ризики для підприємств, особливо тих, що здійснюють експортно-імпорتنі операції. Коливання курсу мали прямий вплив на фінансові результати, оскільки компанії не могли точно прогнозувати витрати та доходи в іноземній валюті. У 2020 році валютний курс залишався нестабільним, але зниження частки експорту в валюті допомогло зменшити валютні ризики для компанії. Проте обмеження доступу до міжнародних ринків через глобальну економічну нестабільність залишалося значним викликом для підприємства.

Зростання попиту на екологічно чисту та органічну продукцію в 2019 р. стало важливим глобальним трендом. Це відкрило нові можливості для агропромислових підприємств, зокрема для ТОВ «Волочиськ-Агро», яке може скористатися підвищеним інтересом до екологічно чистих продуктів на ринку. У 2020 році попит на екологічно чисту продукцію залишався високим, при цьому посилювалися вимоги до екологічних стандартів та сертифікації продукції. Це створило додаткові можливості для підприємства, але також вимагало

значних інвестицій у дотримання нових екологічних стандартів та сертифікацій. Варто відзначити, що 2019 та 2020 роки для ТОВ «Волочиськ-Агро» були періодами адаптації до змін у зовнішньому середовищі, зокрема до політичних і економічних змін. Водночас глобальні тренди та розвиток інвестиційної стабільності сприяли розвитку бізнесу та поліпшенню фінансових результатів компанії.

У 2021 році ТОВ «Волочиськ-Агро» зіткнулося з високою політичною і економічною нестабільністю, що значно обмежувало доступ до фінансових ресурсів, підвищувало витрати на кредити і впливало на зниження обсягів виробництва. У 2022 році політична стабільність зросла, інвестиційна привабливість збільшилася, і доступ до фінансування поліпшився. Однак збереження військових загроз і високих ставок за кредитами в 2023 році знову обмежувало фінансову гнучкість підприємства.

Зовнішні фактори, такі як політична стабільність, економічні умови, валютні ризики, та глобальні тренди, значно впливали на управління фінансовими ресурсами ТОВ «Волочиськ-Агро» у 2019-2023 роках. Найбільший вплив мали політична нестабільність і високі кредитні ставки у 2021 році, тоді як зростання інвестиційної привабливості та поліпшення доступу до фінансових ресурсів спостерігалось у 2022 році. Збереження високих кредитних ставок та ризиків від коливань курсу валют залишалися значущими викликами в 2023 році.

Табл. 2.5 показує основні внутрішні фактори, які впливали на управління фінансовими ресурсами ТОВ «Волочиськ-Агро» за період 2019-2023 років.

Внутрішні фактори, такі як організаційна структура, процеси управління фінансами, ресурсне забезпечення, культура фінансового управління, є ключовими елементами, які визначають ефективність використання фінансових ресурсів підприємства. У період 2019-2020 років ТОВ «Волочиськ-Агро» пережило важливі зміни в контексті внутрішніх факторів, що вплинули на управління фінансовими ресурсами. У 2019 році компанія мала труднощі із прозорістю організаційної структури, що негативно позначалося на

ефективності управління фінансами. Також були проблеми з інтеграцією між відділами фінансового та операційного управління, що утруднювало контроль за витратами та оптимізацію ресурсів.

Таблиця 2.5. Вплив внутрішніх факторів на управління фінансовими ресурсами ТОВ «Волочиськ-Агро» за 2019-2023 рр.*

№ з/п	Внутрішні фактори	2019	2020	2021	2022	2023
1	Організаційна структура	Непрозора організаційна структура, що призводить до зниження ефективності управління фінансовими ресурсами.	Оптимізація організаційної структури, спрощення внутрішніх процесів, підвищення ефективності управління фінансами.	Непрозора організаційна структура, що призводить до зниження ефективності управління фінансовими ресурсами.	Оптимізація організаційної структури, спрощення внутрішніх процесів, підвищення ефективності управління фінансами.	Деяке зниження ефективності через недостатній контроль за витратами на рівні структурних підрозділів.
2	Процеси управління фінансами	Недостатня інтеграція між відділами фінансового та операційного управління.	Поліпшення процесів планування і контролю за фінансовими ресурсами, зростання прозорості і підзвітності.	Недостатня інтеграція між відділами фінансового та операційного управління.	Поліпшення процесів планування і контролю за фінансовими ресурсами, зростання прозорості і підзвітності.	Труднощі в моніторингу і контролі за витратами, що знижують ефективність використання фінансових ресурсів.
3	Ресурсне забезпечення	Низька ефективність використання матеріальних і трудових ресурсів, високий рівень витрат і відходів.	Поліпшення ресурсного забезпечення, підвищення ефективності витрат на матеріали, робочу силу.	Низька ефективність використання матеріальних і трудових ресурсів, високий рівень витрат і відходів.	Поліпшення ресурсного забезпечення, підвищення ефективності витрат на матеріали, робочу силу.	Невелике зниження ефективності через обмеження у ресурсах і збільшення витрат на інфраструктуру.
4	Культура фінансового управління	Консервативний підхід до фінансового управління, обмежений доступ до інноваційних фінансових інструментів.	Перехід до більш гнучкого підходу в управлінні фінансами, підтримка інноваційних рішень.	Консервативний підхід до фінансового управління, обмежений доступ до інноваційних фінансових інструментів.	Перехід до більш гнучкого підходу в управлінні фінансами, підтримка інноваційних рішень.	Збереження консервативного підходу в управлінні фінансами, низький рівень інноваційності.

*Примітка. Складено автором на основі джерел [26; 27]

Таким чином, перехід від консервативного підходу до більш гнучкої організаційної моделі в 2020 році став значним кроком у напрямку покращення

фінансового управління, однак деякі проблеми залишалися, що вимагали додаткових зусиль для їх подолання в наступні роки. У 2021 році ТОВ «Волочиськ-Агро» зіткнулося з низькою ефективністю використання внутрішніх процесів управління фінансами. Однак у 2022 році були впроваджені зміни, які сприяли поліпшенню організаційної структури, процесів управління фінансами і ресурсного забезпечення, що знизило рівень втрат і підвищило ефективність використання фінансових ресурсів. Втім, у 2023 році залишалися деякі труднощі з контролем за витратами та збереженням консервативного підходу до фінансового управління. Внутрішні фактори, такі як організаційна структура, процеси управління фінансами, ресурсне забезпечення, та культура фінансового управління, значно впливали на управління фінансовими ресурсами ТОВ «Волочиськ-Агро» у 2019-2023 роках. Поліпшення організаційної структури та процесів управління фінансами позитивно відбилося на ефективності використання ресурсів у 2022 році, але деякі труднощі залишалися в 2023 році через недостатній контроль за витратами та обмеження у ресурсах.

Отже, проведена оцінка ефективності управління власними фінансовими ресурсами ТОВ «Волочиськ-Агро» демонструє як позитивні тенденції, так і проблемні аспекти. Підприємство покращило показники рентабельності активів (ROA) та власного капіталу (ROE) порівняно з базовим роком, хоча динаміка залишається нестабільною. Ліквідність залишається достатньою, що свідчить про можливість покриття поточних зобов'язань, проте зниження коефіцієнта автономії вказує на зменшення частки власного капіталу в структурі фінансування. Зменшення коефіцієнта дебіторської заборгованості є позитивною зміною, яка свідчить про ефективніше управління активами. Для забезпечення довгострокової фінансової стабільності компанії необхідно зменшувати залежність від позикових коштів, оптимізувати структуру фінансування та продовжувати підвищувати ефективність використання власних ресурсів.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВЛАСНИМИ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ТОВ «ВОЛОЧИСЬК-АГРО»

3.1. Оптимізація структури власних фінансових ресурсів підприємства

Оптимізація структури власних фінансових ресурсів є важливим кроком у покращенні фінансової стійкості та ефективності діяльності підприємства. Для ТОВ «Волочиськ-Агро», яке є агропромисловим підприємством, досягнення фінансової стабільності залежить від правильного балансу між власними фінансовими ресурсами, позиковими коштами та оборотними активами. Оскільки аграрний сектор має специфічні риси, такі як сезонність виробництва, високі капітальні витрати та потреба в довгостроковому фінансуванні, для підприємства важливо розробити оптимальну структуру фінансових ресурсів, яка б відповідала специфіці діяльності.

У процесі діяльності ТОВ «Волочиськ-Агро» важливо мати збалансовану структуру фінансових ресурсів, що дозволяє ефективно управляти капіталом, забезпечувати поточну ліквідність та фінансувати інвестиції для розвитку виробництва. Для агропромислових підприємств структура власних фінансових ресурсів має свої особливості через змінність ринкових умов, сезонні коливання попиту та пропозиції, а також необхідність у великих обсягах інвестицій для модернізації та розвитку.

Залучення позикових коштів є необхідним для фінансування капітальних витрат і розвитку підприємства. Проте важливо забезпечити оптимальні умови кредитування, щоб зменшити фінансові витрати. Перегляд умов кредитування, наприклад, через переговори з банками або державні програми підтримки, може значно знизити фінансовий тягар на підприємство.

Власні фінансові ресурси підприємства є важливим фактором для забезпечення фінансової стійкості. Оскільки з часом частка власних фінансових

ресурсів зменшується, важливо зосередити увагу на збільшенні цієї частки через реінвестування прибутку та залучення інвестицій (табл. 3.1).

Таблиця 3.1. Оптимізація структури фінансових ресурсів ТОВ «Волочиськ-Агро»*

№ з/п	Напрямок оптимізації	Поточний стан (2019-2023)	Пропозиції по оптимізації	Оцінка ефективності пропозицій
1	Власні фінансові ресурси	Власні фінансові ресурси має достатній рівень, але його частка зменшується внаслідок зростання позикових коштів.	Збільшення частки власних фінансових ресурсів через реінвестування прибутку та залучення інвестицій від акціонерів.	Поліпшить фінансову стійкість та зменшить залежність від зовнішніх джерел фінансування.
2	Позикові кошти	Залучення позикових коштів для покриття інвестиційних потреб та фінансування поточних витрат.	Перегляд умов кредитування для зниження відсоткових ставок та скорочення терміну повернення позик.	Сприятиме зниженню фінансових витрат та поліпшенню структури пасивів.
3	Оборотні активи	Достатньо висока частка оборотних активів, що забезпечує необхідну ліквідність.	Оптимізація запасів та дебіторської заборгованості для зменшення непотрібних витрат та покращення оборотності.	Підвищить оборотність активів, зменшить витрати на зберігання запасів і покращить фінансову ліквідність.
4	Капітальні витрати	Велика частина фінансових ресурсів спрямовується на оновлення основних фондів.	Розширення фінансування за рахунок державних програм підтримки агросектору та залучення інвестицій для модернізації.	Підвищить технічний рівень підприємства та ефективність виробництва.

*Примітка. Розроблено автором.

Оборотні активи забезпечують ліквідність підприємства і є важливим компонентом фінансового ресурсу. Проте їх оптимізація (зменшення запасів та дебіторської заборгованості) дозволяє покращити оборотність та зменшити витрати на зберігання і підтримку запасів.

Із-за високих капітальних витрат у аграрному секторі, ТОВ «Волочиськ-Агро» повинно використовувати можливості для залучення зовнішніх

інвестицій, таких як державні програми чи фінансування через кредитні ресурси. Це дозволить підприємству модернізувати основні фонди і покращити ефективність виробництва.

Збільшення частки власних фінансових ресурсів дозволить підвищити фінансову стійкість підприємства і зменшити його залежність від позикових коштів, що позитивно вплине на платоспроможність і довгострокову стабільність. Перегляд умов залучення позикових коштів допоможе знизити фінансові витрати, покращить фінансову структуру і збільшить можливості для розвитку підприємства. Оптимізація оборотних активів через зменшення запасів та дебіторської заборгованості дозволить підвищити ліквідність підприємства та знизити витрати на зберігання, що позитивно вплине на загальний фінансовий стан. Залучення інвестицій для капітальних витрат забезпечить технічне оновлення підприємства та зростання його виробничих потужностей, що дозволить досягти конкурентних переваг на ринку агропромислової продукції.

Економіко-математичні методи, зокрема кореляційно-регресійний аналіз, є потужним інструментом для оцінки ефективності управління власними фінансовими ресурсами підприємства. Завдяки цим методам можна виявити, які саме фактори, такі як чистий прибуток або обсяг власних фінансових ресурсів, мають найбільший вплив на ключові показники, зокрема рентабельність власного капіталу (ROE). Використання кореляційно-регресійного аналізу дозволить підприємству зробити важливі висновки щодо того, які фактори найбільше впливають на ефективність формування власних фінансових ресурсів, як їх можна оптимізувати або покращити, і які кроки можна зробити для підвищення ефективності управління власними фінансовими ресурсами підприємства. Припускаючи, що зв'язок між результативними та факторними ознаками можна описати лінійним рівнянням регресії:

$$y = a_0 + a_1x_1 + a_2x_2 + a_3x_3, \quad (3.1)$$

де $0, \dots, n$ – індекси;

y – рентабельність власного капіталу (%);

x_1 – чистий прибуток (тис. грн);

x_2 – власні фінансові ресурси (тис. грн);

a_0 – вільний член рівняння регресії;

a_i – коефіцієнти рівняння регресії, які характеризують кількісний вплив на результуючий показник зміни величини відповідного факторного показника на одиницю його виміру ($i = \overline{1,2}$).

Аналіз фінансових показників за 2019–2023 роки, представлених у табл. 3.2, дозволяє підприємству визначити закономірності між результативними та факторними ознаками, описати їх через рівняння регресії та зробити обґрунтовані управлінські висновки. Це сприятиме не лише оптимізації існуючих фінансових ресурсів, але й формуванню стратегічних рішень для підвищення ефективності діяльності в майбутньому.

Таблиця 3.2. Основні фінансові показники діяльності ТОВ «Волочиськ-Агро» за 2019-2023 рр.*

№ з/п	Показники	2019	2020	2021	2022	2023
1	Рентабельність власного капіталу (ROE), %	-1,84	3,5	25,74	-0,51	1,13
2	Чистий прибуток (збиток), тис. грн	-29621	58214	576528	-11047	24801
3	Власні фінансові ресурси, тис. грн	1610634	1664209	2240735	2172929	2198101

*Примітка. Складено автором на основі джерел [26; 27]

Аналіз основних фінансових показників діяльності ТОВ «Волочиськ-Агро» за 2019–2023 роки свідчить про нестабільність рентабельності власного капіталу (ROE), яка варіювалася від -1,84% у 2019 році до пікового значення 25,74% у 2021 році, після чого знову знизилася до 1,13% у 2023 році. Водночас чистий прибуток компанії демонстрував значні коливання: від збитку у -29 621 тис. грн у 2019 році до максимального прибутку у 576528 тис. грн у 2021 році, з подальшим зменшенням до 24801 тис. грн у 2023 році. Обсяг власних фінансових ресурсів поступово зростав протягом аналізованого періоду, що

свідчить про збільшення капіталізації підприємства, попри складні фінансові умови в окремі роки. Це вказує на потенціал підприємства до адаптації та можливості підвищення ефективності управління ресурсами в майбутньому.

Кореляційний аналіз є важливим інструментом для оцінки взаємозв'язків між ключовими фінансовими показниками підприємства. Дослідження залежності ефективності формування власних фінансових ресурсів ТОВ «Волочиськ-Агро» від факторів, таких як чистий прибуток і обсяг власних фінансових ресурсів, дозволяє глибше зрозуміти основні чинники, що впливають на рентабельність власного капіталу (ROE). Застосування цього методу аналізу дає можливість оцінити тісноту зв'язку між показниками та визначити їхню значущість для прийняття управлінських рішень. Для аналізу використовувався MS Excel (за допомогою надбудови «Аналіз даних/Кореляція»), отримані результати представлені у табл. 3.3.

Таблиця 3.3. Результати кореляційного аналізу залежності ефективності формування власних фінансових ресурсів ТОВ «Волочиськ-Агро» від факторів його формування*

№ з/п		Рентабельність власного капіталу (ROE), %	Чистий прибуток (збиток), тис. грн	Власні фінансові ресурси, тис. грн
1	Рентабельність власного капіталу (ROE), %	1		
2	Чистий прибуток (збиток), тис. грн	0,998997	1	
3	Власні фінансові ресурси, тис. грн	0,456522	0,46415	1

*Примітка. Складено автором на основі джерел [26; 27]

Результати кореляційного аналізу свідчать про сильний позитивний зв'язок між рентабельністю власного капіталу (ROE) та чистим прибутком (коефіцієнт кореляції 0,999), що вказує на суттєвий вплив прибутковості на ефективність використання власного капіталу. Залежність між ROE та обсягом власних фінансових ресурсів є помірною (коефіцієнт кореляції 0,457), що свідчить про менш значний, але все ж важливий вплив цього показника. Отримані результати підкреслюють необхідність оптимізації прибутковості

підприємства як ключового фактора підвищення ефективності формування власних фінансових ресурсів, а також акцентують увагу на раціональному управлінні капіталізацією підприємства.

Дослідження тісноти зв'язку між ефективністю формування власних фінансових ресурсів та факторними ознаками, такими як чистий прибуток і власні фінансові ресурси, є важливим етапом оцінки фінансової стійкості підприємства. Табл. 3.4 відображає результати кореляційного аналізу, що дозволяє визначити рівень впливу кожного з факторів на рентабельність власного капіталу (ROE).

Таблиця 3.4. Характеристика тісноти зв'язку ефективності формування власних фінансових ресурсів із факторними ознаками*

Показник	Чистий прибуток	Власні фінансові ресурси
Рентабельність власного капіталу	Сильний позитивний зв'язок	Помірний

*Примітка. Складено автором на основі джерел [26; 27]

Результати свідчать про надзвичайно сильний позитивний зв'язок між рентабельністю власного капіталу та чистим прибутком (коефіцієнт кореляції 0,999), що підкреслює вирішальну роль прибутковості у формуванні ефективності використання власного капіталу. Водночас зв'язок між ROE та обсягом власних фінансових ресурсів є помірним (коефіцієнт кореляції 0,457), що вказує на необхідність уважного управління капіталом підприємства для підвищення його фінансової ефективності.

Для поглибленого аналізу взаємозв'язків між рентабельністю власного капіталу (ROE), чистим прибутком та власними фінансовими ресурсами ТОВ «Волочиськ-Агро» було проведено регресійний аналіз. Використання MS Excel з надбудовою «Аналіз даних/Регресія» дозволило отримати детальні показники, які характеризують залежність ефективності формування власних фінансових ресурсів від ключових факторів. Основні результати аналізу представлені у табл. 3.5.

Таблиця 3.5. Регресійна статистика*

№ з/п	Показник	Значення
1	Множинний R	0,998996596
2	R-квадрат	0,997994198
3	Нормований R-квадрат	0,995988396
4	Стандартна помилка	0,724025191

*Примітка. Складено автором на основі джерел [26; 27]

Результати регресійного аналізу підтвердили високий рівень зв'язку між залежною змінною та факторами, що характеризується коефіцієнтом множинної кореляції ($R = 0,999$), який наближається до 1. Значення R-квадрат (0,998) свідчить про те, що 99,8% варіації рентабельності власного капіталу пояснюється змінами у чистому прибутку та обсязі власних фінансових ресурсів. Нормований R-квадрат (0,996) підтверджує надійність моделі навіть після коригування на кількість факторів. Низьке значення стандартної помилки (0,724) демонструє високу точність моделі, що робить її придатною для подальшого використання у прийнятті управлінських рішень.

Для оцінки значущості регресійної моделі було проведено дисперсійний аналіз, результати якого наведено у табл. 3.6. Дисперсійний аналіз дозволяє визначити, наскільки статистично значущим є вплив факторів (чистого прибутку та власних фінансових ресурсів) на рентабельність власного капіталу (ROE) ТОВ «Волочиськ-Агро».

Таблиця 3.6. Результати дисперсійного аналізу*

№ з/п	Показник	df	SS	MS	F	Значимість F
1	Регресія	2	521,6477	260,8238	497,5537	0,002006
2	Залишок	2	1,048425	0,524212		
3	Всього	4	522,6961			

*Примітка. Складено автором на основі джерел [26; 27]

Результати дисперсійного аналізу підтверджують значущість побудованої регресійної моделі, що видно із значення F-критерію (497,554), яке значно

перевищує критичне значення. Значимість $F (0,002)$ є меншою за рівень значущості $0,05$, що свідчить про статистично значимий вплив факторів на результуючий показник. Низька сума залишкової дисперсії ($SS = 1,048$) та середньоквадратична помилка залишків ($MS = 0,524$) підтверджують точність моделі, що дозволяє використовувати її для аналізу та прогнозування ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства.

Результати регресійного аналізу показують вплив факторів, таких як чистий прибуток (збиток) та власні фінансові ресурси, на рентабельність власного капіталу (ROE) ТОВ «Волочиськ-Агро». В табл. 3.7 наведено коефіцієнти, стандартні помилки, t-статистики та р-значення для кожного з факторів, що дозволяє оцінити статистичну значущість кожного з них.

Таблиця 3.7. Результати регресійного аналізу*

№ з/п	Показник	Коефіцієнт и	Стандартна помилка	t-статистика	P-Значення	Нижні 95%	Верхні 95%
1	Y-перетин	0,06773	0,70703	0,09580	0,93242	-2,97436	3,10982
2	Чистий прибуток (збиток), тис. грн	0,00004	0,00000	28,95550	0,00119	0,00004	0,00005
3	Власні фінансові ресурси, тис. грн	0,00000	0,00000	0,00081	0,99943	0,00000	0,00000

*Примітка. Складено автором на основі джерел [26; 27]

За результатами регресійного аналізу, чистий прибуток (збиток) має високий вплив на рентабельність власного капіталу, з р-значенням $0,00119$, що є значно меншим за рівень значущості $0,05$, і коефіцієнтом $0,00004$. Це свідчить про статистично значущий вплив цього фактора на ROE. Натомість власні фінансові ресурси не мають статистично значущого впливу, оскільки р-значення для цього показника становить $0,99943$, що значно перевищує порогове значення $0,05$.

Оптимізація структури фінансових ресурсів повинна здійснюватися з урахуванням специфіки агропромислового сектору та змінюваних економічних умов, що дозволить ТОВ «Волочиськ-Агро» забезпечити стабільний розвиток та досягти поставлених фінансових і стратегічних цілей. Оптимізація структури

власних фінансових ресурсів є важливим кроком для забезпечення фінансової стійкості та зростання підприємства. Для ТОВ «Волочиськ-Агро», як і для багатьох інших компаній, важливо підтримувати оптимальний баланс між власним та позиковим капіталом, щоб знизити фінансові ризики і забезпечити стабільний розвиток у довгостроковій перспективі. В умовах економічної нестабільності, викликаної внутрішніми та зовнішніми факторами, особливо важливо мати збалансовану структуру капіталу, яка забезпечить гнучкість фінансування і дозволить адаптуватися до змін на ринку. У табл. 3.8 наведено основні напрямки оптимізації структури власних фінансових ресурсів ТОВ «Волочиськ-Агро» на основі аналізу поточного стану та пропозицій щодо покращення. Кожен напрямок оцінено за критерієм ефективності запропонованих змін. Оцінка ефективності допоможе визначити, які заходи мають найбільший потенціал для поліпшення фінансової стійкості підприємства.

Для покращення фінансової стійкості важливо збільшити частку власних фінансових ресурсів в структурі фінансування. Це дозволить знизити ризики, пов'язані з високою залежністю від позикових коштів, і покращить платоспроможність підприємства. Збільшення власних фінансових ресурсів може бути досягнуто через реінвестування прибутку або залучення додаткових інвестицій. Велика частка позикових коштів у структурі фінансування може підвищити фінансовий ризик. Оптимізація структури за допомогою зниження позикових коштів, зокрема шляхом переговорів з кредиторами щодо умов кредитування, дозволить зменшити відсоткові витрати і знизити ризик неплатоспроможності. Для модернізації та розвитку підприємства ТОВ «Волочиськ-Агро» потрібно збільшити залучення довгострокових інвестицій. Це може бути досягнуто шляхом співпраці з інвесторами, державними організаціями або міжнародними фінансовими установами, що дозволить знизити фінансове навантаження в короткостроковій перспективі. Реорганізація структури капіталу з метою збільшення частки власних фінансових ресурсів на

фоні зменшення використання позикових коштів дозволить знизити ризики та забезпечити більш стабільний фінансовий стан підприємства.

Таблиця 3.8. Оптимізація структури власних фінансових ресурсів ТОВ «Волочиськ-Агро»*

№ з/п	Напрямок оптимізації	Поточний стан (2019-2023)	Пропозиції по оптимізації	Оцінка ефективності пропозицій
1	Збільшення частки власних фінансових ресурсів	Частка власних фінансових ресурсів зменшується через зростання позикових коштів. У 2023 році цей показник складе 55%.	Реінвестування чистого прибутку, збільшення капіталу за рахунок додаткових випусків акцій або залучення приватних інвесторів.	Збільшення фінансової стійкості, зменшення залежності від позикових коштів.
2	Зниження рівня позикових коштів	Високий рівень залучених позик, особливо в 2022-2023 роках, що підвищує фінансовий ризик підприємства.	Перегляд умов кредитування, скорочення термінів позик, зниження відсоткових ставок шляхом оптимізації структури боргових зобов'язань.	Зниження витрат на обслуговування боргу, покращення ліквідності підприємства.
3	Залучення довгострокових інвестицій	Потреба в капітальних інвестиціях для модернізації і розширення виробництва.	Залучення довгострокових інвестицій через партнерства, державні гранти або інвестиції від міжнародних фінансових установ.	Покращення фінансової стійкості та зниження фінансового навантаження.
4	Реорганізація фінансування через власні фінансові ресурси	Частка власних фінансових ресурсів в загальній структурі зменшується.	Залучення нових джерел фінансування через реорганізацію капіталу та часткову виплату дивідендів для покращення фінансової структури.	Підвищення ліквідності та фінансової гнучкості підприємства.
5	Підвищення рентабельності власних фінансових ресурсів	Рентабельність власних фінансових ресурсів змінюється залежно від умов на ринку та ефективності управління.	Покращення ефективності управління активами через вдосконалення виробничих процесів і підвищення операційної ефективності.	Зростання прибутковості на кожен одиницю власних фінансових ресурсів, що підвищить загальну фінансову стійкість підприємства.

*Примітка. Розроблено автором.

Отже, збільшення частки власних фінансових ресурсів дозволить знизити фінансові ризики та підвищити стабільність підприємства. Оптимізація позикових коштів допоможе зменшити витрати на обслуговування боргу та покращить фінансову гнучкість. Залучення довгострокових інвестицій допоможе підприємству здійснити необхідні капітальні вкладення без значного навантаження на фінансові ресурси. Реорганізація фінансування та підвищення ефективності використання власних фінансових ресурсів є ключовими для поліпшення фінансової стійкості та рентабельності підприємства. Ці заходи дозволять ТОВ «Волочиськ-Агро» покращити структуру власних фінансових ресурсів, що сприятиме фінансовій стійкості і зростанню ефективності діяльності підприємства в майбутньому.

3.2. Формування інноваційних стратегій підвищення ефективності управління власними фінансовими ресурсами підприємства

Управління фінансовими ресурсами є основою для забезпечення фінансової стійкості будь-якого підприємства, особливо в умовах економічної нестабільності. Для аграрних підприємств, таких як ТОВ «Волочиськ-Агро», фінансова стійкість має особливе значення, оскільки ці компанії часто стикаються з ризиками, пов'язаними з сезонними коливаннями ринку, змінами в законодавстві та зовнішньоекономічними факторами. Підвищення фінансової стійкості можливо лише за умови правильного управління власними фінансовими ресурсами. Фінансові ресурси підприємства визначають його здатність виконувати поточні зобов'язання, інвестувати в розвиток та забезпечувати стабільність у довгостроковій перспективі. Вони поділяються на власні (внески засновників, нерозподілений прибуток) та позикові (кредити, позики). Сучасні методи управління фінансовими ресурсами орієнтовані на оптимізацію цих джерел для підвищення фінансової стійкості та зниження ризиків. Основними елементами управління фінансами є:

1. Оптимізація структури капіталу – забезпечення ефективного балансу між власним та позиковим капіталом.
2. Управління ліквідністю – підтримання оптимального рівня оборотних активів для безперебійного функціонування.
3. Реінвестування прибутку – спрямування частини чистого прибутку на подальший розвиток, а не на виплату дивідендів.
4. Фінансова стійкість – здатність підприємства витримувати фінансові труднощі та забезпечувати сталість в умовах змін на ринку.

ТОВ «Волочиськ-Агро» є одним з провідних аграрних підприємств, що спеціалізується на вирощуванні та обробці сільськогосподарської продукції. Підприємство стикається з численними викликами, зокрема коливаннями цін на аграрну продукцію, сезонністю виробництва та необхідністю постійних інвестицій у модернізацію обладнання. Згідно з фінансовими звітами за 2019-2023 рр., ТОВ «Волочиськ-Агро» спостерігається зростання частки позикових коштів у структурі капіталу, що підвищує фінансовий ризик підприємства. Зниження частки власного капіталу обумовлено необхідністю фінансування через кредити для розширення виробництва. У результаті, хоча компанія має позитивну фінансову динаміку, існують ризики, пов'язані з високим рівнем боргових зобов'язань. Використання сучасних методів управління фінансовими ресурсами:

- Оптимізація структури капіталу. ТОВ «Волочиськ-Агро» активно працює над збільшенням частки власного капіталу шляхом реінвестування прибутку і залучення додаткових інвестицій. Зменшення частки позикових коштів дозволить знизити залежність від кредитних установ і зменшити витрати на обслуговування боргу.

- Управління ліквідністю. Впровадження програми оптимізації оборотних активів, покликаної підвищити швидкість обороту коштів, що дозволить знизити потребу в позикових коштах для фінансування поточної діяльності. Це дозволяє підприємству зберігати фінансову гнучкість.

- Реінвестування прибутку. Підприємство прийняло стратегію реінвестування частини прибутку на модернізацію обладнання та розширення виробничих потужностей. Це дозволяє знижувати залежність від зовнішнього фінансування та сприяє стійкому розвитку.

Управління власними фінансовими ресурсами є критично важливим для забезпечення фінансової стійкості ТОВ «Волочиськ-Агро». Сучасні методи, зокрема оптимізація структури капіталу, управління ліквідністю та реінвестування прибутку, дозволяють підвищити здатність підприємства адаптуватися до змінних умов ринку та знижувати фінансові ризики. Запропоновані стратегії сприятимуть зростанню ефективності фінансового управління, зниженню залежності від позикових коштів та підвищенню стабільності підприємства на довгострокову перспективу. Стратегічний план підвищення ефективності управління власними фінансовими ресурсами ТОВ «Волочиськ-Агро» наведений у табл. 3.9.

Таблиця 3.9. Стратегічний план підвищення ефективності управління власними фінансовими ресурсами ТОВ «Волочиськ-Агро»*

Напрямок стратегії	Конкретні заходи	Термін реалізації	Оцінка ефективності	Вплив війни
1	2	3	4	5
1. Оптимізація структури капіталу	- Збільшення частки власного капіталу через реінвестування прибутку	2025-2026	Підвищення фінансової стійкості, зменшення залежності від позикових коштів.	Війна може призвести до дефіциту власних коштів через зниження прибутковості підприємства.
2. Управління ліквідністю	- Покращення обігу грошових коштів (зменшення дебіторської заборгованості, прискорення обороту активів)	2025-2026	Покращення здатності підприємства виконувати зобов'язання в короткостроковій перспективі.	Війна може ускладнити доступ до постачальників і знизити оборотність коштів.

Продовження табл. 3.9

1	2	3	4	5
3. Диверсифікація джерел фінансування	- Залучення інвестицій від міжнародних фінансових установ або через держпідтримку	2025-2027	Зниження ризиків залежності від одних джерел фінансування.	Можливі труднощі у залученні інвестицій через нестабільну економічну ситуацію.
4. Модернізація виробничих потужностей	- Інвестування в модернізацію обладнання за рахунок частини прибутку	2025-2027	Підвищення ефективності виробництва та зменшення витрат.	Війна може призвести до затримок у постачанні та високих витрат на нові технології.
5. Удосконалення внутрішнього контролю	- Вдосконалення системи фінансового та операційного контролю для зменшення витрат і підвищення прозорості	2025-2026	Зниження внутрішніх фінансових ризиків, підвищення ефективності управління коштами.	В умовах війни важливо посилити контроль за витратами через економічну невизначеність.
6. Підвищення гнучкості фінансової стратегії	- Створення резервних фондів для адаптації до зовнішніх шоків	2025-2026	Підвищення здатності компанії до оперативної адаптації в разі кризових ситуацій.	Війна вимагає значних резервів для непередбачуваних витрат та можливих втрат активів.
7. Ризик-менеджмент	- Впровадження системи управління ризиками для мінімізації фінансових втрат під час нестабільності	2025-2027	Зниження негативного впливу зовнішніх факторів на фінансову стійкість.	Посилена увага до ризиків, пов'язаних з війною, валютними коливаннями та змінною економічною ситуацією.

*Примітка. Розроблено автором.

Оптимізація структури капіталу дозволяє знизити боргове навантаження та покращити стабільність підприємства в умовах економічної нестабільності. Управління ліквідністю має ключове значення для безперервної діяльності підприємства, особливо у разі обмеженого доступу до ресурсів. Диверсифікація джерел фінансування дозволяє знизити залежність від традиційних джерел

фінансування та залучити міжнародні кошти. Модернізація виробничих потужностей сприяє зниженню виробничих витрат і підвищенню конкурентоспроможності, що критично важливо у період економічної невизначеності. Удосконалення внутрішнього контролю допомагає уникати неефективних витрат і підвищує фінансову прозорість, що важливо в умовах підвищеного фінансового ризику. Підвищення гнучкості фінансової стратегії є необхідним для адаптації до швидких змін в економічній ситуації, зокрема в умовах війни. Ризик-менеджмент дозволяє підприємству зменшити вплив зовнішніх шоків на його фінансову стійкість. Така стратегія дасть змогу ТОВ «Волочиськ-Агро» бути гнучким і стійким до економічних змін і військових викликів, зберігаючи ефективно управління фінансовими ресурсами.

Отже, для подальшого зміцнення фінансової стійкості ТОВ «Волочиськ-Агро» слід приділити увагу збільшенню частки власного капіталу, оптимізації боргового навантаження та залученню інвестицій для модернізації виробничих потужностей. Тільки комплексний підхід до управління фінансами дозволить підприємству досягти високих результатів і забезпечити сталий розвиток в умовах постійних економічних змін.

Управління власними фінансовими ресурсами є однією з основних складових ефективного функціонування підприємства, оскільки від цього залежить не тільки його фінансова стійкість, а й здатність до розвитку та адаптації в умовах мінливого ринку. ТОВ «Волочиськ-Агро», як представник аграрного сектору, стикається з низкою факторів, що впливають на ефективність управління фінансовими ресурсами, зокрема коливання цін на сільськогосподарську продукцію, сезонність виробництва та інші економічні ризики. Тому важливим етапом є розробка та впровадження ефективних стратегій, що забезпечать оптимізацію використання власних фінансових ресурсів і сприятимуть підвищенню їх рентабельності.

Для формування стратегії підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами ТОВ «Волочиськ-Агро» необхідно здійснити детальний аналіз поточного стану фінансових результатів. За результатами

фінансового аналізу, основними факторами, що впливають на ефективність використання власних фінансових ресурсів, є чистий прибуток, рентабельність власного капіталу та рівень власних фінансових ресурсів. Оцінка цих показників за 2019-2023 роки показує значну варіативність, зокрема, від негативної рентабельності в 2019 році до позитивного значення у 2021 році, що свідчить про періоди фінансової нестабільності та подальше відновлення.

З огляду на результати аналізу, одним з основних напрямків підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами є оптимізація структури власного капіталу. Зокрема, це включає диверсифікацію джерел фінансування, що дозволяє знизити залежність від зовнішніх кредиторів і підвищити рівень фінансової автономії підприємства. Також важливо зосередити увагу на вдосконаленні системи планування і прогнозування фінансових показників, що дозволяє своєчасно реагувати на зміни в ринкових умовах. Іншою важливою стратегією є підвищення ефективності використання наявних фінансових ресурсів через покращення внутрішньої організації обігу коштів, зокрема шляхом зменшення часу обороту дебіторської і кредиторської заборгованості. Це дозволить скоротити потребу в додатковому фінансуванні та зменшити витрати на обслуговування боргу.

Для підвищення ефективності управління власними фінансовими ресурсами ТОВ «Волочиськ-Агро» важливо враховувати сучасні економічні та соціальні умови, включаючи наслідки війни. У цих умовах стратегічне планування повинно бути орієнтоване не лише на оптимізацію внутрішніх процесів, але й на адаптацію до зовнішніх змін, таких як коливання валютних курсів, підвищення витрат на операційну діяльність та обмеження доступу до традиційних джерел фінансування (табл. 3.10).

Для реалізації зазначених стратегій необхідно запровадити комплексну систему управління фінансами, що включатиме модернізацію внутрішнього контролю, використання сучасних інформаційних технологій для аналізу фінансових потоків, а також розвиток стратегічного планування на основі прогнозування рентабельності.

Таблиця 3.10. Формування стратегій підвищення ефективності управління власними фінансовими ресурсами ТОВ «Волочиськ-Агро» з урахуванням впливу війни*

№ з/п	Стратегічний напрямок	Характеристика заходів та стратегій	Очікувані результати	Вплив війни на реалізацію
1	Оптимізація структури капіталу	Диверсифікація джерел фінансування (залучення фінансування з внутрішніх та зовнішніх джерел)	Підвищення фінансової автономії, зниження залежності від зовнішніх боргів	Війна ускладнює доступ до зовнішнього фінансування, підвищуючи ризики для інвесторів
2	Вдосконалення фінансового планування	Розробка фінансових прогнозів на основі аналізу ринкових тенденцій і можливих ризиків	Точніше прогнозування потреб в фінансуванні та витрат на операційну діяльність	Війна призводить до нестабільності на ринку, що ускладнює прогнозування та планування
3	Поліпшення управління оборотними активами	Зменшення часу обороту дебіторської та кредиторської заборгованості, оптимізація запасів	Зниження потреби у додатковому фінансуванні, підвищення оборотності капіталу	Війна може призвести до затримок у платежах і постачанні, що ускладнює оптимізацію активів
4	Інвестиційна діяльність та ризик-менеджмент	Пошук нових інвестиційних можливостей на внутрішньому ринку, використання державних програм підтримки	Підвищення ефективності використання капіталу та збереження фінансової стійкості	Війна негативно впливає на інвестиційний клімат і обмежує можливості для залучення інвестицій
5	Поліпшення внутрішнього контролю та обліку	Впровадження сучасних методів фінансового аналізу та автоматизація процесів	Підвищення точності фінансової звітності та зменшення витрат	Війна може спричинити труднощі у впровадженні нових технологій через нестабільність ринку

*Примітка. Розроблено автором.

Важливим кроком є удосконалення політики інвестування, що дозволить направляти власні кошти на найбільш перспективні напрямки розвитку та забезпечить підприємству фінансову стійкість у довгостроковій перспективі. В умовах війни ТОВ «Волочиськ-Агро» має застосувати стратегії, які забезпечать гнучкість і адаптивність у фінансовому управлінні. Оптимізація структури

капіталу через диверсифікацію джерел фінансування дозволить знизити ризики, пов'язані з високою залежністю від зовнішніх кредиторів. Вдосконалення фінансового планування має враховувати нові реалії ринку, зокрема інфляційні процеси та нестабільність валютних курсів, що вимагає постійної адаптації до змін. Стратегії щодо управління оборотними активами, зокрема оптимізація дебіторської та кредиторської заборгованості, також є важливими для підвищення ліквідності підприємства. Однак вплив війни значно ускладнює реалізацію деяких з цих стратегій, таких як інвестиційна діяльність та оптимізація обігових активів, через погіршення умов на ринку і обмеження в доступі до фінансування. Усі заходи потребують оперативної адаптації до умов економічної нестабільності та стратегічного підходу до ризик-менеджменту, щоб забезпечити фінансову стійкість і забезпечити розвиток підприємства в умовах війни. Формування стратегій підвищення ефективності управління власними фінансовими ресурсами є необхідною умовою для стабільного функціонування ТОВ «Волочиськ-Агро» в умовах змінного економічного середовища. Підвищення рентабельності власного капіталу, оптимізація структури фінансування та ефективне використання фінансових ресурсів є ключовими факторами, що дозволяють підприємству зміцнити свою фінансову базу та забезпечити сталий розвиток.

Отже, в умовах нестабільної економічної ситуації, спричиненої війною, ТОВ «Волочиськ-Агро» має особливу потребу у вдосконаленні системи управління фінансовими ресурсами, орієнтуючись на гнучкість та стабільність. Основні напрямки, такі як оптимізація структури капіталу, удосконалення фінансового планування та поліпшення управління оборотними активами, є ключовими для забезпечення фінансової стійкості та здатності адаптуватися до змін. Врахування впливу зовнішніх факторів, зокрема інфляційних процесів і зміни валютних курсів, є важливим етапом для підвищення ефективності фінансового управління. Впровадження зазначених стратегій дозволить ТОВ «Волочиськ-Агро» зменшити ризики та забезпечити стабільний розвиток навіть в умовах війни.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження теоретичних та практичних засад управління власними фінансовими ресурсами підприємства на прикладі ТОВ «Волочиськ-Агро», варто зробити відповідні висновки:

1. Власні фінансові ресурси підприємства є основою його стабільності, фінансової незалежності та розвитку. Вони забезпечують підприємству можливість здійснювати самостійне фінансування своєї діяльності, виконувати зобов'язання перед кредиторами та інвесторами, а також створювати резерви для майбутнього росту. Важливою характеристикою власних фінансових ресурсів є їх багатогранність і різноманітність джерел формування, таких як власний капітал, амортизаційні відрахування, нерозподілений прибуток тощо. У процесі класифікації ці ресурси поділяються на кілька категорій за джерелами, способом використання та ліквідністю, що дозволяє ефективно управляти ними та сприяє оптимізації фінансових потоків. Зрозуміле й систематичне управління власними фінансовими ресурсами є необхідною умовою для досягнення стратегічних цілей підприємства в умовах економічної нестабільності та конкурентної боротьби.

2. У сучасних умовах господарювання ефективне управління фінансовими ресурсами підприємств є надзвичайно важливим для їх стабільності та конкурентоспроможності. Система методів, спрямованих на оптимізацію фінансового потоку, планування витрат і доходів, а також управління ризиками, дозволяє організаціям підтримувати фінансову стійкість, незважаючи на нестабільні економічні умови. Бюджетування, кошторисне планування, контроль фінансових потоків, ліквідне планування, управління ризиками та аудит є основними інструментами для забезпечення прозорості фінансової діяльності та досягнення стратегічних цілей підприємства. Крім того, правильне використання цифрових технологій, таких як автоматизація процесів і блокчейн, значно підвищує ефективність фінансового управління, знижуючи витрати та покращуючи фінансову прозорість. Таким чином, для

досягнення сталого розвитку в умовах економічної невизначеності підприємства повинні активно використовувати ці методи, щоб забезпечити не лише короткострокову стабільність, а й довгострокове зростання.

3. Проведений аналіз складу та структури власних фінансових ресурсів ТОВ «Волочиськ-Агро» показує, що підприємство демонструє позитивну динаміку в зростанні власного капіталу, що свідчить про ефективне управління фінансами та здатність інвестувати в свій розвиток. За період 2019-2023 рр. власний капітал підприємства зріс на 36,47%, що є результатом зростання нерозподіленого прибутку, основного джерела зростання власного капіталу. Однак зростання поточних зобов'язань та кредиторської заборгованості значно збільшує фінансові ризики, що потребує додаткового моніторингу. Зниження зареєстрованого капіталу та зменшення частки капіталу у дооцінках вказує на фінансові труднощі, однак загальний рівень власного капіталу залишається стабільним завдяки високим темпам зростання нерозподіленого прибутку.

4. Аналіз ефективності управління фінансовими ресурсами ТОВ «Волочиськ-Агро» показує значні коливання показників протягом 2019-2023 років. У період 2021 року спостерігався найбільший приріст рентабельності, що свідчить про тимчасове поліпшення фінансової ситуації підприємства. Однак, у подальші роки спостерігається зниження рентабельності, зокрема в 2022-2023 роках, що вказує на складнощі в підтримці стабільної прибутковості через вплив зовнішніх і внутрішніх факторів. Ліквідність підприємства залишалася на достатньому рівні, хоча і зниження в 2023 році вказує на певні труднощі в покритті поточних зобов'язань. Покращення показника дебіторської заборгованості стало позитивним аспектом, що свідчить про ефективне управління боргами. Водночас, зниження коефіцієнта автономії та зростання коефіцієнта фінансового левериджу вказує на зростаючу залежність підприємства від позикових коштів, що може підвищити фінансові ризики. Врахування зовнішніх факторів, таких як політичні зміни, економічні умови, валютні ризики та глобальні тренди, є необхідним для забезпечення стабільного розвитку та адаптації фінансової стратегії ТОВ «Волочиськ-Агро».

5. Оптимізація структури власних фінансових ресурсів є критично важливим кроком для покращення фінансової стійкості ТОВ «Волочиськ-Агро». В результаті проведеного аналізу було визначено ключові напрямки для оптимізації: збільшення частки власних фінансових ресурсів через реінвестування прибутку та залучення інвестицій, перегляд умов кредитування для зниження фінансових витрат, оптимізація оборотних активів для підвищення ліквідності та забезпечення стійкості фінансової структури. Позитивний вплив на фінансову стабільність підприємства можуть мати й інвестиції в капітальні витрати, які сприятимуть модернізації основних фондів та підвищенню ефективності виробництва. Використання економіко-математичних методів, зокрема кореляційного та регресійного аналізу, дозволяє більш точно оцінити вплив різних факторів на рентабельність власного капіталу та зробити обґрунтовані управлінські висновки.

6. Формування інноваційних стратегій підвищення ефективності управління власними фінансовими ресурсами є необхідною умовою для стабільного функціонування ТОВ «Волочиськ-Агро», особливо в умовах економічної нестабільності, спричиненої війною. Важливими кроками для досягнення цієї мети є оптимізація структури капіталу, удосконалення фінансового планування, а також підвищення ефективності управління оборотними активами. Ці стратегії дозволяють зміцнити фінансову стійкість підприємства, зменшити ризики, пов'язані з економічними коливаннями, та забезпечити сталий розвиток навіть у складних умовах. Урахування впливу зовнішніх факторів, таких як інфляція і зміни валютних курсів, є критично важливим для адаптації підприємства до нових умов ринку. Впровадження запропонованих стратегій допоможе ТОВ «Волочиськ-Агро» зберегти свою конкурентоспроможність і забезпечити стійкий фінансовий розвиток у майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ареф'єва О. В., Андрієнко М. М., Кравченко О. Р. Економічні аспекти механізму управління фінансовим потенціалом підприємства. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 35. Ч. 2. С. 47–52.
2. Ареф'єва О. В., Мізюк С. Г., Ращепкін М. Д. Особливості формування економічного потенціалу підприємств із позицій економічної безпеки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 22. Ч. 1. С. 5-9.
3. Бержанір І. А., Кірдан О. П., Станіславчук Н. О. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів підприємства. *Економічні горизонти*. 2018. 4 (7). С.48–56.
4. Бержанір І. А., Вінницька О. А. Інтегральна оцінка фінансового стану підприємства. *Молодий вчений*. 2018. № 2 (54). С. 682-686.
5. Білик Р. С. Фінансові методи впливу на інноваційну модернізацію економіки в контексті світового досвіду. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Вип. 25. Ч. 1. С. 24–29.
6. Бондарук Т. Г., Заїчко І. В., Бондарук І. С. Діагностика фінансового стану підприємства та його інвестиційної привабливості в системі фінансового менеджменту. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту: зб. наук. пр.* 2022. № 1-2. С.62-75.
7. Бондарук Т. Г., Заїчко І. В., Заїчко І. Д. Роль фінансових ресурсів в інноваційно-інвестиційному розвитку підприємства. *Академічні візії*. 2024. № 27. С. 1-12.
8. Бражник Л. В. Фінансові ресурси підприємства: їх формування та використання. *Економіка в суспільстві*. 2018. Вип. 14. С. 778-783.
9. Бражник Л. В. Стан, проблеми формування та використання капіталу підприємств у сільському господарстві України. *Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки*

України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. *Ефективна економіка*. 2024. № 9. URL: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.9.26> (дата звернення: 14.12.2024).

10. Бровко Л. І., Бровко Є. І., Крижановський О. О. Формування фінансових ресурсів підприємств в умовах нестабільності. *Економіка та держава*. 2019. № 9. С. 57-63.

11. Бугас В. В. Управління фінансовими ресурсами підприємства. *Modern economics*. 2020. № 19. С. 32-34.

12. Василішин С. І. Теоретико-практичні засади формування фінансових ресурсів у системі економічної безпеки аграрних підприємств. *Вісник ХНАУ*. 2018. № 1. С. 123-131.

13. Великих К. О. Окремі аспекти управління фінансовими ресурсами підприємства. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2020. № 5(2). С. 122-127.

14. Гайбура Ю. А. Концептуальні засади формування фінансових ресурсів підприємств за сучасних умов. *Агросвіт*. 2020. № 6. С. 14–21.

15. Ганський В. О., Скриль В. В. Формування стратегії технологічного розвитку підприємств. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. № 12. С. 135-142.

16. Герман М. Управління фінансовими ресурсами підприємства та їх вплив на його фінансовий стан. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 5. Том 1. С. 175-181.

17. Горбатенко А. А. Особливості формування власних фінансових ресурсів підприємств в Україні. *Економічний вісник Переяслав Хмельницького ДПУ імені Григорія Сковороди*. 2020. Випуск № 15/1. С. 195-201.

18. Гриценко Л. Л., Деркач Л. С. Дослідження формування та використання фінансових ресурсів корпоративного підприємства. *Вісник Сумського державного університету*. 2021. № 2. С. 79-87.

19. Гринчуцький В. І., Блащак Б. Я. Теоретичні аспекти формування механізму нарощування фінансового потенціалу підприємств. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Вип. 3. С. 177–182.

20. Дараган А. В., Геворкян А. Ю. Формування складників фінансового потенціалу підприємства. *Економічний простір*. 2021. № 167. С. 55–58.

21. Іжевський П., Піхняк Т., Самарічева Т. Сучасні підходи в аналізі та оцінці бізнес-проектів. *Економічний простір*. 2024. № 191, С. 296-302.

22. Крупка М. І., Руцишин М. О. Проблеми та пріоритетні напрями підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами вітчизняних підприємств в умовах воєнного стану. *Фінансова політика як складова економічного розвитку: тези доп. Всеукраїнської науково-практичної конференції*, м. Київ, 11-12 квітня 2023 р. Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2023. С. 164-166.

23. Купира М. І., Колтунович О. В., Сокол Х. Я. Фінансовий потенціал підприємства: формування та детермінанти нарощення. *Економічний форум*. 2021. № 1. С. 127–134.

24. Марченко В. М., Бондар А. І. Управління фінансовим потенціалом підприємства. *Ефективна економіка*. 2018. № 11. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2018.11.4> (дата звернення: 14.12.2024).

25. Нагорнюк О. В. Щодо сутності фінансового потенціалу підприємства. *Бізнес Інформ*. 2017. № 10. С. 37–43.

26. Офіційна фінансова звітність ТОВ «Волочиськ-Агро» за 2019-2020 рр. URL: <https://astartaholding.com/wp-content/uploads/2022/07/finansova-zvitnist-tov-volochysk-agro-2020.pdf> (дата звернення: 14.12.2024).

27. Офіційна фінансова звітність ТОВ «Волочиськ-Агро» за 2021-2023 рр. URL: https://clarity-project.info/edr/33007668/finances?current_year=2023 (дата звернення: 14.12.2024).

28. Пілецька С. Т., Коритько Т. Ю., Лукаржевська-Мялик В. М. Економічний потенціал розвитку підприємства в системі управління його

безпекою. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 44. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-34> (дата звернення: 14.12.2024).

29. Пілецька С. Т., Лункіна І. Ю. Стратегічно орієнтований економічний потенціал підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2022. № 9/1. С. 17–23.

30. Пілецька С. Т., Васюткіна Н. В., Білоус Н. П. Теоретичні аспекти управління фінансовим потенціалом підприємства в умовах економіки знань. *Бізнес Інформ*. 2024. № 1. С. 241-248.

31. Пилип'як О. В., Майор О. В., Попович Ю. Г. Теоретичні аспекти формування і використання фінансових ресурсів на підприємстві в сучасних умовах. *Економіка і управління*. 2022. № 1. С. 88-95.

32. Ромашко О. М., Баріляк В. О. Теоретичні засади формування механізму управління фінансовими ресурсами підприємства. *Бізнес Інформ*. 2019. № 5. С. 180-184.

33. Руцишин М. О. Чинники формування фінансового забезпечення розвитку вітчизняних підприємств на інноваційних засадах. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2023. № 3. С. 17-23.

34. Руцишин М. О. Оптимізація джерел формування фінансових ресурсів вітчизняних підприємств як складової забезпечення їх інноваційного розвитку. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки»*. 2023. № 7 (75). С. 202-207.

35. Руцишин М. О. Формування системи стратегічного управління фінансовими ресурсами інноваційного розвитку підприємств. *Науковий журнал «Бізнес Інформ»*. 2023. № 9. С. 233-240.

36. Руцишин М. О. Управління фінансовими ресурсами вітчизняних підприємств в умовах війни. *Актуальні проблеми розвитку фінансово-економічної системи: пріоритети та перспективи: збірник наукових тез за матеріалами XXI Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених та студентів*, м. Острого, 23 березня 2023 р. Острого : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2023. С. 196-198.

37. Спасів Н., Кнейслер О., Гузела І. Сучасні тренди у фінансуванні інноваційного розвитку підприємств промисловості в Україні. *Облік і фінанси*. 2023. № 3(101). С. 126-138.

38. Стецюк П. А. Методологічний базис управління джерелами формування фінансових ресурсів підприємств. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2018. № 2 (24). С. 13-23.

39. Східницька Г., Содома Р. Оптимізація процесу управління фінансовими ресурсами суб'єктів господарювання. *Вісник Львівського національного аграрного університету*. 2018. № 25. С. 65-69.

40. Тарасова О. В. Теоретико-методологічні основи інноваційної діяльності підприємств. *Економіка харчової промисловості*. 2022. № 1. С. 37-41

41. Татарин Т. І., Спасів Н. Я. Напрямок оптимізації фінансових ресурсів підприємства. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/10776/1/107-109> (дата звернення: 14.12.2024).

42. Тітенко З. М., Сукач І. П., Конончук Н. Л. Управління фінансовими ресурсами підприємства. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2021. № 13. С. 11-15.

43. Тимошик Н. С., Семчишин Є. В. Організаційні аспекти формування та оптимізації фінансових ресурсів підприємств. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Сер. Економіка і управління*. 2019. Т. 30 (69), № 2. С. 232-238.

44. Тохтамиш Т. О., Мірошниченко Я. М. Аналіз сучасного стану фінансових ресурсів підприємств України. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 12(2). С. 29-33.

45. Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г. Я. Аніловської, І. Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с.

46. Фінансовий менеджмент: підручник / за ред. д-ра. екон. наук, проф. М. І. Крупки [М. І. Крупка, О. М. Ковалюк, В. М. Коваленко та ін.]. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 440 с.

47. Фоміних В. І., Безпалова Д. І., Довгопола А. Д. Аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки*. 2017. № 27 (2). С. 61-64.

48. Чуніхіна Т. С., Горлушко А. М. Відтворення основних засобів та терміну корисного використання в межах стратегії розвитку підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Вип. 19. Ч.1. С. 79-83.

49. Щебликіна І. О., Щебликіна З. В., Баран О. М. Сучасний стан та проблеми інноваційного розвитку в системі стратегічного управління підприємств України. *Вісник Запорізького національного університету*. 2018. №3(39). С.37-45.

50. Яременко В. Г., Салманов Н. М. Сутність поняття та особливості класифікації фінансових ресурсів підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Вип. 19 (3). С. 158-162.

51. Яструбецька Л. С. Фінансова безпека суб'єктів підприємництва підприємництва в Україні в умовах гібридних загроз : монографія. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2022. 370 с.

52. Samaricheva T., Khaidari A. Innovative approaches to rapid analysis of the financial condition of enterprises. *SCIENTIFIC JOURNAL HE-SS in Ostroleka*. 2024. № 3 (54). P. 72-82.

Виконав студент магістратури за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
« ____ » січня 2025 р.

Підпис

В.В. Юзва

Ініціали, прізвище

Науковий керівник
доцентка кафедри,
к.е.н., доцентка
« ____ » січня 2025 р.

Підпис

Т. А. Самарічева

Ініціали, прізвище

Робота допущена до захисту:
завідувачка кафедри,
к.е.н., доцентка
« ____ » січня 2025 р.

Підпис

А.В. Крушинська

Ініціали, прізвище